

(Izhaja ob 4 zjutraj.)

Štane mesečno 12.50 Din
za inozemstvo 25.—
neobvezno

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Milosičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 34. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celle, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 29. oktobra.

Danes se je sveršilo peto leto, odkar je naš domovino zavihrala zastava svobode. Petletnice se običajno še ne slavi. Nastopili pa so dogodki, ki so nas združili v manifestacije, katere po svoji velikosti in iskrenosti spominjajo na dneve osvobodjenja. Italija je ostro nastopila proti našim bratom. Odrešena domovina je odgovorila.

Po naši državi se vrše protestni shodi, kjer vse, kar narodno čuti, stinja svoj glas v korist neodrešenim rojakom. Izpregovorila je mogočno besedo tudi osvobodena bela Ljubljana. Kdor je nocoj prisostvoval ogromnemu narodnemu zboru v veliki, s tisoči gorodre napolnjeni dvorani, se je moral spomniti nepozabnih časov majniške deklaracije. Današnja manifestacija ljubljane je bila elementarna in veličastna obremen in želeli bi bili, da ji prisostvujejo oni, ki dvomijo o zdravju jedru naše države.

Bil je lep prizor, ko je starina-prvomestnik CMD gosp. Senekovič pozval predsednike vseh strank, da razumejo svoja mesta. Že to je bil mogočen znak soglasja ter volje manifestirati za enotno narodno fronto.

Potem ko je prvi predsednik zborovanja dr. Korošec obrnil zbor, da se ne meša v nastane razmere druge države, ampak da hoče obravnavati le notranje razmere lastnega naroda, ki ga trenutna državna meja ne more razdeliti, so govorniki dajali duška mihi čutom, ki ta čas navdaja ves naš narod z ozirom na nasilno politiko Italije.

Dr. Puc je citiral zgodovinske dokumente, kaj je Italija Jugoslovenom obetala med vojno in še po okupaciji. Vstale so se izjave Giolittija, Sforze, Orlanda in Nittija. ki so prisegale našim rojakom enakopravnost, našemu jeziku pa polno veljavo v šoli in uradu. Čuli smo, kaj je izjavila v ime Italije kraljeva italijanska vojska. In končno je ob grobni tišini govornik prečital, kaj je obljubil in izjavil sam italijanski kralj. Cel narod po vseh svojih zakonitih zastopnikih razkrinjal in njet pred vsem svetom na lažil Ali je mogoče, da laški narod prenese to zgodovinsko sramoto?

Poseben značaj je manifestaciji dala prisotnost uveljavljene ameriške publicista Lee Meriwetherja. Ko je izrekel v svojem govoru ime Wilsona, je zavrnil entuzijazem, ki ga pri mrzlem ljubljancu še nismo videli. Ameriški govornik je govoril prostodušno kakor sodnik, ki se ne boji nikogar in ki se taveda, da sodi prav. Zalostna je bila la sodba za italijanski narod!

Lep utis je napravilo, da se je s posebno pisмено izjavo pridružila manifestaciji vseh ostalih strank tudi socialno-demokratska stranka.

Preko hujšakstva antidržavnih elementov, ki so skušali 29. oktober označiti kakor "črni" dan Slovencev, je bila zavedna narodna fronta na dnevni red. Pod silovitim utisom narodne volje je moralo utihniti vse, kar je malenkostno. Pozdrav, ki smo ga poslali danes na bregove Vrbskega jezera in na obalo sinje Adrije in tja preko zelene Soče v solčna Brda, je bil mogočen in iskren.

Onkraj današnje državne meje bodo morali uvaževati memento na kratko, a najbolj jasno izražen v besedah našega govornika dr. Puca, da "kri ni voda".

MASARYK POTUJE V RIM?

Pariz, 29. oktobra. s. Listi poročajo, da bo predsednik Masaryk prihodnje dni odpotoval v Rim. V češkoslovaških krogih se pripisuje temu potovanju velik pomen in upa, da se bo pri tej priliki objasnili položaj Italije proti Mali antanti.

OBISK ČEŠKOSLOV. PARLAMENTA.

Beograd, 29. oktobra. p. Danes je predstnik narodne skupščine sporočil g. Buřivalu, češkoslovaškemu narodnemu poslanecu, ki je prišel v Beograd z deputacijo češkoslov. železničarjev, da bi bilo našem parlamentu zelo drago, ako bi hotel v družbi svojih češkoslov. tovaristev proslaviti državni praznik 1. decembra. G. Buřival dvomi o tem, da bi češkoslovaški parlamentarci ta dan mogli priti v Beograd, ker se v češkoslov. parlamentu nahaja sedaj v pretresu budžet, ki mora po ustavi biti sprejet do dne 1. decembra.

MUČEN INCIDENT.

Beograd, 29. oktobra. p. Ministriški predsednik Pašić je poslal odposlanca, ki je v njegovem imenu izjavil Protiću, da je v njegovem imenu izjavil, da se udeležiti pogreba. Protićev sin dr. Milan Protić je odgovoril, da ne bi želel, da pride Pašić na pogreb. Ta izjava je izvala najmučnejšo senzacijo.

Kaj je z Reko?

ITALIJANI TRDIJO, DA BO NJIHOVA, NAŠI PRAVIJO, DA SO POGAJANJA BREZUPNA.

Beograd, 29. oktobra. p. Danes je vaš poročevalec imel razgovor z zelo uglednim diplomatom, ki je vrlo dobro informiran glede reškega vprašanja. Izjavil je, da ni upanja, da bi se mogla sestati paritetna komisija, ker ni nikake baze za nadaljnje delo. Sploh za enkrat ni nikakega izgleda, da bi prišlo do kakršnekol rešitve. Naša vlada v nobenem slučaju ne misli odstopiti od rapalske pogodbe ter so razgovori in pogajanja, ki jih sedaj še vodi naš poslanik v Rimu Antonijevič z italijansko vlado ter italijanski odpravnik poslov v Beogradu Summonte z našo vlado, samo še nekaki akti kuriozije.

Beograd, 29. oktobra. r. Po negativnem odgovoru naše vlade na novi italijanski predlog glede rešitve reškega vprašanja, je prišlo zopet do zatijaja. Pogajanja se vodijo direktno med obema vladama. Naš poslanik v Rimu Antonijevič in italijanski odpravnik poslov v Beogradu Summonte delata po instrukcijah svojih vlad za doseg sporazuma. Demantira se vest, da se bosta 15. novembra sestala Pašić in Mussolini.

Rim, 28. oktobra. r. V fašistovskih krogih je razširjena vest, da bo 4. novembra ob obletnici fašistovske zmage proglašeno ujediniteljno Reke z Italijo in sicer na podlagi zadnjega Mussolinijevega predloga jugoslovanske vladi.

Rim, 29. oktobra. j. Jugoslovanska vlada je sporočila italijanskemu zunanemu ministru, da je že odredila, da se upostavi čimprej promet med Reko in

Bradico. V oficijelnih krogih so mnenja, da znači ta sklep beograjske vlade prve znake definitivnega sporazuma. Italijanski diplomatski odpravnik Summonte je bil poklican v Rim, da pojasni ministrskemu predsedniku posamezne točke pogajanj glede reškega vprašanja.

Beograd, 29. oktobra. Kakor poroča "Pravda", stojimo v istini pred novo fazo v naših pogajanjih z Italijo. Novi predlogi italijanske vlade od dne 22. oktobra sleer ne vsebujejo ničesar novega, toda razpravljanje spornih vprašanj prehaja kljub temu v življi tok. Okoli 15. novembra odpotuje g. Pašić v Opatovo, kjer se sestane z Mussolinijem. Na tem sestanku se ima določiti držanje Jugoslavije in Italije napram aktualnim vprašanjem, ki so v zvezi z odnosom napram ostalim sosednim državam. Sredi političnega zanimanja je še vedno obisk ameriškega poslanika g. Dodgea pri g. Gavriloviču, pomočniku zunanjega ministrstva. Točno je, da se je zastopnik Amerike zanimal za reška pogajanja in za nasilnosti laške vlade proti našemu življu na Primorskem.

London, 29. oktobra. s. "Daily Telegraph" poroča, da je v kratkem pričakovati direktnega sporazuma med Rimom in Beogradom glede reškega vprašanja. Vprašanje bo rešeno tako, da dobi Italija reško prsto luko, dočim pripade Jugoslaviji Baroš in Delta. Italija bi odstopila tudi del za zgraditev železnikega koridorja, nakar bi pričela trgovinska pogajanja med obema državama.

Neizprosni v nasilju

Trst, 29. oktobra. ed. Nekateri jugoslovanski listi so objavili vest, da je laška vlada preklicala svoje ukrepe radi politiljančevanja slovenskih šol. Ta vest je popolnoma neresnična. Dosedaj se v tem oziru ni zgodilo ničesar. Nasprotno je 24. oktobra izšla službena Gazzetta ufficiale, ki objavlja zakon o politiljančenju naših šol. To politiljančenje se izvršuje z neizprosno dolednostjo od začetka šolskega leta.

(Mi smo v nedeljo zabeležili vest o nekakih obljubah italijanskega odprav-

nika poslov v tem oziru, pa smo istočasno citirali zgoraj omenjeni zakon, ki jasno kaže, da so laške obljube le fraze. V drugih listih je bila vest o preklicu šolskih odredb iznešena kot pozitivno dejstvo. Op. ured.)

Innsbruck, 29. oktobra. s. Listi objavljajo proteste južno-tirolskih Nemcev, katerim je Italija s posebnim dekretom ukinila prve razrede ljudskih šol v materinem jeziku kakor Slovencem v Juljski Krajini. S tem aktom je zapisanih 400 nemških šol pogin.

Trošarinska novela sprejeta

ZAKON KI ZNAČI PRELOM USTAVE IN JE DOKUMENT KRIVICNOSTI REŽIMA.

Beograd, 29. oktobra. r. Na današnji seji narodne skupščine je sporočil predsednik g. Ljuba Jovanović, da je umrl bivši poslanec in večkratni član vlade g. Stojan Protić ter je navajal njegove zasluge na ustanavljanju ustavne parlamentarne vladavine v naši domovini. Pozval je narodno skupščino da vzkligne: Slava mu i Vječna Pamjati Vsa skupščina se je odzvala temu pozivu.

Nadaljevala se je nato razprava o trošarinski noveli. Ko je nemški poslanec dr. Kraft izjavil, da bo glasoval za je bila načelna debata končana. Poročevalec manjšine dr. Sećerov (dem.) je zlasti povdarjal, da finančni minister v svoji politiki protežira gospodarsko močnejše razrede. Za konzumente uvaža nove neznošne doklade, veliki sladkorni industriji pa daje odgoditev trošarinskih plačil da se bo poleg visokega dobička v prodajni cenl okoristila tudi še z obrestmi preko letnih 10 milijonov. To ni narodna politika, ampak politika protežiranja posameznih razredov. Ona dovoljuje, da tovarne sladkorja zaslužijo na vsakem kilogramu 8 Din. Minister financ pravi, da vodi politiko deflacije. To so prazne fraze, dokler vlada ničesar ne ukrene proti draginji. Prvi pogoj pa, da se pocenijo najpotrebnejše stvari, je znižanje trošarin na življenske potrebščine. Nesolidno gospodarstvo se vidi tudi iz tega, da vlada ne plača dobaviteljev in ne poravnava svojih dolgov v reparacijskih blaginjah. Po repliki posl. Kocića (rad.) se je vršilo glasovanje. Zakon je bil z 111 glasovi proti 52 v načelu sprejet.

V specialni debati, ki je nato sledila, sta govorila dr. Mehmed Spaho (musl.) in Većeslav Wilder (dem.) ki je naglašal, da so posamezne stranke vsaka po svojih načelih lahko za in proti reviziji ustave, toda odgovorna vlada je v prvi vrsti dolžna, da brani vidovdanske ustavo, na katero je prislegla. S tem zakonskim projektom pa se nasprotno gazi vidovdanska ustava, ki določa princip jednakosti dajatev za vse državljane. Velika trošarina na žganje se bo plačevala samo v takozvanih prečanskih krajih. To bo tudi škodilo avtoriteti države, ker bo

dalo orožje v roke separatističnim grupam, ki bodo povdarjale, da so prebivalci v srbijanskih krajih znova dobili privilegije. Mnogo bolje bi bilo, da je vlada zahtevala osvobodilni davek za obnovo Srbije. Princip ujedinitvenja se ne ustvarja po protokolih, temveč s pozitivnim delom v cilju edinstvi države in naroda. Nato je bila seja prekinjena.

POPOLDANSKA SEJA.

Na popoldanski seji, ki se je pričela ob 16.30 je vzbudila veliko pozornost izjava zemljoradnika Milici, ki je odobral vladni načrt. Ako bi bili na vladi zemljoradniki, bi storili ravno tako. Če je "prečanska čaršija" nezadovoljna — je dejal posl. Milić — naj se bori za svoje zahteve. Mi ne bomo pomagali. Za njim je govoril poslanec Zebot (kler.), ki se je pridružil izvajanjem opozicijskih govornikov.

Trošarinska novela je bila potem v podrobnostih in tudi v zaključnem glasovanju sprejeta s 108 proti 47 glasovom. Za so glasovali zemljoradniki, džemijet, Nemci in radikali, proti pa demokrati, muslimani in klerikalei. Po glasovanju je predsednik izjavil, da se seje narodne skupščine odloži do tlejš, dokler se ne pokaže posebna potreba, odnosno dokler zakonodajni odbor ne pripravi takega predloga najdalje do 20. novembra 1923.

Konac seje ob 6. uri zvečer. Beograd, 29. oktobra. r. Za jutri popoldne ob 4. je določena seja finančnega odbora z dnevnim redom proračunski predlog o državnih dohodkih in izdatkih za leto 1923/24.

KRVAVA REVOLTA NA KRFU.

Rim, 29. oktobra. s. "Radio" agencija javlja iz Brindisija, da je na Krfu izbruhnila revolta in da so grške oblasti odstavljene.

NAJNOVEJŠE SPORTNE VESTI.

Praga, 29. oktobra. j. Današnja reprezentančna tekma med Prago in Zagrebom je bila odgođena na jutri.

Zagreb, 29. oktobra. j. Revanžna tekma med Gradjanskim in Sturmom je končala s 3:1 v korist Gradjanskega.

Veličasne profesne manifestacije proti ital. nasilštvom

(Gle 2. stran in prilogo.)

Krvava nedelja na Nemškem

BAVARSKI NACIJONALISTIČNI POLKI NA POHODU. — IZBRUH NOVE KRIZE V BERLINU. — NEMCIJA PRED DESNICARSKO DIKTATURO.

Berlin, 29. oktobra. Vled dogodkov na Saškem se razvija kriza v državnem kabinetu. Vsak trenutek je pričakovati izstopa socialno-demokratske stranke iz vladne koalicije in odstopa njenih ministrov. Glede bavarskega vprašanja pričakujejo današnje seje bavarskega ministrskega sveta, ki bo pokazala, ali se porvrže bavarska vlada posledicam, ki izvirajo iz zvestobe do države. Če se bo Bavarska uprla željam Berlina, je pričakovati najostrejših gospodarskih ukrepov radi čuvanja državne avtoritete. Tako naj bi bavarska državna bramba ne dobivala več plače in naj bi bil železniški promet skrčen na minimum in omejen promet med državo in Bavarsko. — Bolj kot z bojem z obema zveznima državama se bavijo politični krogi v vprašanju, kako dolgo bo obstajala še Stresemannova vlada, če bodo socialni-demokratje storili vsled njenega postopanja svoje korake. Računati je s tem, da bo po odstopu socialistov sestavljena desničarska vlada, s čimer baje državni predsednik Ebert še soglaša.

Weimar, 29. oktobra. j. Na meji se zbiražo bavarske nacionalistične čete. Največ jih je na bavarsko-turinski meji. Središče narodno-socialističnih čet leži okoli Koburga in Kronacha. Polki so izborno opremljeni in razpolagajo z najraznovrstnejšim specialnim orožjem. Računati je, da bodo čete kmalu vkorakale

v Turingijo čeprav zatrjujejo voditelji, da hočejo preprečiti samo eventualne sunko državne brambe proti Bavarski. Ker je turinska deželna policija jako slaba, se boje, da nacionalisti ne bodo zadeli na dovolj močan odpor.

Berlin, 29. oktobra. j. Za jutri je sklicana seja Borilnega odbora socialno-demokratske stranke, ki se bo pečala z novim položajem. Vodstvo je izdalo oklice, v katerem svari delavstvo pred samolastnim početjem. Tudi vodstvo strokovnih zvez je izdalo razglas, v katerem obrazlojuje nasprotstva med državno vlado in Saško ter Bavarsko in opravičuje dvome o odporu državne vlade proti reakciji. Razglas poziva končno delavstvo, naj se ne prenanji in ne prekriža z nepremišljenimi koraki strankinih ukrepov.

Berlin, 29. oktobra. r. Tekom nedelje je prišlo v zasedenem ozemlju na več krajih do težkih izgređov. Tudi Kruppove tvornice so bile oplenjene. Število mrtvih in ranjenih še ni ugotovljeno. Ko so brezposelni skušali opleniti skladišče premoga v Bochumu, so bili pri spopadu 4 delavci ubiti. Popoldne so izbruhnili novi nemiri in je bilo ustreliških 20 oseb. V Düsseldorfu je množica razbila zaprte trgovine in jih popolnoma oplenila. Tudi v Gelsenkirchnu je bilo več brezposelnih pri izgređih ubitih ali ranjenih. Pri nemirih v Duisburgu so morali intervenirati belgijski vojaki.

Saška vlada odsfavljena

Dresden, 29. oktobra. r. Saški kabinet je včeraj odklonil ultimatum nemške državne vlade in sklenil, da se umakne iz sili. Istočasno je sklical deželni zbor za torek.

Berlin, 29. oktobra. j. Z ozirom na sklep saške vlade je predsednik republike pooblastil državnega kancelerja, da uvede prisilne ukrepe na Saškem. Državna vlada je danes proglasila, da je saško ministristvo odstavljeno. Za državne komisarja je postavljen dr. Heinze z najdalekosežnejšimi pooblastili. Dr. Heinze je dal Dresden in zlasti poslopje deželnega zbora vojaško zasesti ter je danes zvečer imenoval novo vlado, sestojeko iz meščanskih strank.

Ob 6. zvečer je vojaška patrulja aretirala dosedanjega ministrskega

predsednika Zeignerja v njegovem kabinetu. Vojaštvo je zasedlo vsa uradna poslopja ter kolodvore ter je izvršilo pri raznih socialističnih in komunističnih političnih preiskave.

Državni komisar je izdal poziv na prebivalstvo, da naj ohrani mir in red. Zeignerjeva vlada izjavlja v posebni proklamaciji, da se ne vda nasilju ter se smatra za edino zakonito vlado. Dejansko je vsa moč v rokah državnega komisarja.

Nocoj zborujejo zastopniki delavstva ter pripravljajo proklamacijo generalnega štrajka za jutri zjutraj.

Mesto kaže revolucionarno lice. Na Saškem so prepovedana vsa politična zborovanja. Uvedena je stroga cenzura.

Razvrstitev uradništva končana

NOVE PLAČE. — ZMANŠANJE DRAGINJSKIH DOKLAD?

Beograd, 29. oktobra. d. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je bila končana razvrstitev uradništva po kategorijah in grupah. Dotična uredba bo 1. novembra razglašena ter predložena narodni skupščini. Nove plače se prično baje izplačevati s 1. decembrom, v katero svrho je v dvanaestih letih odobren kredit 200 milijonov. Pravica do novih plač teče, kakor znano od 1. oktobra in se ne ve, ali namerava vlada tudi difference izplačati 1. decembra.

Povsem nerazščišeno je vprašanje ali

ostanejo dosedanje draginjske doklade. Kakor se v radikalnih krogih govori, pripravljali finančni minister uredbi, s katero bi se istočasno z novimi plačami zmanjšale draginjske doklade. Med uradništvom je zavladalo vznemirjenje, ker postane z zmanjšanjem doklad navzila novim plačam zboljšanje gnotnega položaja uradništva iluzorno. Vlada o tem neče dati nobenih točnih izjav. Gotovo je, da se pripravlja preureditev draginjskih doklad v zvezi z novimi osnovnimi in položajnimi plačami.

Masarykova poslanica

Praga, 29. oktobra. s. Ob priliki obletnice ustanovitve republike je prečital predsednik Masaryk pri sprejemu vlade, parlamenta in diplomatskega zbora poslanico sledeče vsebine: Ko sem bival v glavnih mestih zapada, se je zvedelo, da se boče Amerika udeležiti reševanja reparacijskega problema. Mislim, da bo angleški zunanji minister to prijateljsko stališče Amerike na primeren način izkoristil. Reparacijsko vprašanje nas zadeva vse zelo občutno. Obnovljena in ojačena Nemčija bo za Anglijo in za nas resen konkurent. Zavezniki so prišli tako v nenavaden položaj, da morajo pomagati Nemčiji, čeprav v gotovi meri sami proti sebi. Kljub temu so pripravljani pomagati, ker je razrušena Nemčija še nevarnejša. V ostalem nisem tak pesimist glede Nemčije in njene bodočnosti. Želimo ojačanja Avstrije in delovali bomo z vsemi močmi za prijateljskimi odnošaji z Madžarsko. Naše razmerje s Poljsko je dobro in ne dvomim, da bo postalo kmalu prijateljsko. Naše prijateljske odnošaje z Jugoslavijo in z Ru-

munsko si bomo prizadevali da jih še uvrstimo ter nadalje izgradimo. Glede notranje politike izvaja poslanica, da mora država biti harmonija vseh sil potrebnih za družbo in življenje. Moderna država mora biti organ, ki centralizira vse dobre sile naroda. Samouprave in avtonomije so predpostavke demokratizma, a le take avtonomije, ki slone na politični disciplinarnosti in na čutu odgovornosti vseh nasprotnih držav.

Inozemske borze

29. oktobra:
CURIH: Berlin 0.07 (za eno milijardo), New-York 561, London 25.23, Pariz 32.08, Milan 25.25, Praga 16.425, Budimpešta 0.0304, Bukarešta 2.65, Beograd 6.50, Sofija 5.27, Varšava 0.0008, Dunaj 0.00785, avstrijske žig. kroge 0.0079.
NEW-YORK: Pariz 580, Berlin 0.000000115, Milan 420, Curih 17.88, Praga 293, Dunaj 0.14125, Budimpešta 0.5425, Bukarešta 47.50, Beograd 116.50.
PRAGA: Dunaj 4.64, Berlin 5.025, Rim 158.25, Budimpešta 17.55, Pariz 206.25, London 155.75, New-York 34.50, Curih 624.75, Beograd 41.375.

Veličasten protestni zbor v Ljubljani

TIŠOČGLAVE MNOŽICE OBSOJAJO ITALIJANSKO NASILJE, PRISEGAJO BRATOM POMOČ. — VELIKE DEMONSTRACIJE. — VSE ULICE ZAPRTE Z OROŽNIŠTVOM IN POLICIJO.

Ljubljana, 28. oktobra.

Italijanska vlada je očividno mislila, da nas bodo njeni barbarski dekreti proti našim zaslužnim bratom našli razdvojene. A se je kruto zmotila. So nikdar ni zadela na tako krepko strnjene vrste, kakor ravno sedaj. Ves narod se je dvignil kakor en sam mož in oči vseh se obračajo proti Soči, kjer bije slovanska raja boj na življenje in smrt.

Tudi Ljubljana je brez noč pozabila da vse medsebojne prepire in je priredila danes v veliki dvorani Uniona velikanski protestni shod, na katerem je vladalo silno razburljivo razpoloženje. Navzoč je bil tudi slučajno v Ljubljani mudeči se ameriški publicist in osebni prijatelj Woodrowa Wilsona gosp. Lee Meriwether iz St. Louisa v državi Missouri, ki mu je ljudstvo pridržalo navdušene ovacije.

Zborovanje je otvoril imenom akcijskega odbora predsednik CMD vlad. svet. Seneković, nakar so bili izvoljeni za predsednike bivši ministri podpredsednik in poslanec dr. Korošec, ministra n. r. dr. Zerjav in Pucelj, dr. Ravnihar in Brandner.

Nostra res agitur.

V svojem otvoritvenem govoru je dr. Korošec naglašal, da hoče Italija očividno postati naslednica Avstrije in neprestano povzročati nemire na Balkanu. Na vse mogoče načine hajska na vojsko in ribari v kalnem, v prepričanju, da smo needini. Toda naš narod je ostal cel in kar se godi bratom v Primorju, čuti ves organizem. Mi se nikakor ne mešamo v notranje zadeve Italije kakor nam očita, ampak v notranje zadeve svojih bratov. Nismo namreč krivi ml, ako so nas razdvojili. In svojih bratov ne bomo pozabili toliko časa, dokler se tudi oni ne vrnejo v naročje svoje matere, svobodne države Jugoslavije.

Viharno ploskanje je ves čas spremljalo govornika, ki pa se je razvilo v silno ogorčenje, ko je prečital sporočilo vlade, da so po zborovanju prepovedani vsaki manifestacijski sprevodi po mesta. Iz tišočerih grli je zavrnil glas: »Tu na cesto vojdemo!»

Bojkot Italijanom.

Dr. Ravnihar je ostro bičal požrešnost in gospodstvenost Italijanov, ki hočejo vreči naš življenj v Primorju za stolca nazaj. Sramota je, da moramo braniti rapalsko pogodbo ravno ml, ki je nikdar ne moremo in tudi ne bomo priznali. Naj se Italija nikar ne zanaša na svojo številčno premoč, kajti združeni smo silen orjak, čeprav številčno manjši. Na zadnje provokacije pa damo Italijanom lahko še sedaj udarec, ki jih bo silno zabodel: Bojkot že tako slabemu Italijanskemu blagu! (Klici: »Tako je! Proč z italijansko heracijo!«)

Italica fides nulla fides.

Dr. Dinko Pac je uvodoma sarkastično ironiziral Italijane, ki so polni besed in obljub, ki jih pa vedno požro. Ko so zasedli Primorje, so napovedovali, dokler so bili v strahu, našim bratom zlato dobo. Čim pa so se čutili varne, so že zavijali svoj bič, ki pada neusmiljeno po slovanski raj in to vse v znamenju njihove »kulture« in »človečnosti«. Musolini je pač preklical odlok glede dvojezičnih časopisov, zato pa je izšel istočasno še sramotnejši dekret, ki kratkoročno odpravlja slovensčino iz vseh šol. Verolomstvo, nasilje, brutalnost in machiavelizem, to so značilne lastnosti Italijanov, ki prihajajo med naš narod pod krinko civilizacije. Odklanjamo lepe besede oficijelne Italije, ki ima vedno polna usta o potrebi dobrega sosodstva. Hvala lepa za takega soseda, ki neprestano pretepa mojega malega brata. Zahtevamo neizprosno, da Italija preneha z zatiranjem našega življenja. Ne bojimo se groženj s fašistovsko milico, kajti Slovani imajo eno dobro stran. Kadarkoli so bili složni, še niso bili nikdar premagani. In če so bili složni, še nikdar niso upraskali po številu sovražnika, ampak šli od zmage do zmage. To naj ima tudi Italija vedno pred očmi. (Dolgotrajno ploskanje. Klici: »Samo puške sem! Le naj groze z vojno! Še nikdar niso zmagali. Živio Caporetto!«)

Simpatije svobodoljubne Amerike.

Bivši gen. konzul G. Shregel je nato predstavil zborovalcem našega prijatelja, ameriškega publicista Lee Meriwetherja in soprogo, ki mu je priredila občinstvo več minut trajajoče ovacije. Meriwether, čigar govor je prestavljal stavek za stavkom iz angleščine dr. Miklavčič, je napravil silen vtis. Govornik je izvajal: »Čeprav sem le kratak čas med Vami, sem vzljubil vašo domovino in opazil veliki duh svobode, ki živi v vas. Ze Nemci so vas skušali germanizirati in udušiti vaš razvoj. Toda česar niso dosegli oni, to se bo še manj posrečilo Italiji. (Viharno ploskanje). Zgodovina uči, da uspe tiranstvo vedno le za kratak čas. Končno pa mora uspeti ljudstvo in tudi bo uspelo. Zal ne morem govoriti v vašem jeziku, toda srca naroda, čigar jezik govorim, bijejo za vas. Nocoj govorim v Ljubljani Amerika svoj jezik s srečo v vašo korist. Vztrajajte trdno pri principih nezavisnosti in svobode. Imenoma

svoje domovine vam želim vso srečo in popoln uspeh. Po dvoranah so zazrili frenetični klici: Živela Amerika! Zborovalci so pleskali, mahali s klobuki in robci, ropotali z nogami in priredili govorniku več minut trajajoče ovacije.

Zadnji govornik, Fran Smodej, je opozarjal, da je obramba nacionalne eksistence ne samo pravica, ampak tudi dolžnost vsakega naroda. Kakor ne bomo nikdar pozabili trpinov ob Soči, ravno tako vroče pa bje sree tudi za brate v Korotanu, od katerih so nas v znanem lažilebišcu odločili tuji pod italijanskim protektoratom. Kakor Italija se tudi Avstrija roga obveznostim mirovne pogodbe. Odzela je Slovencem, še one šole, ki so jih imeli pod starim režimom in jim niti ne pustil, da bi si jih ustanavljali s svojim denarjem. Nemci in Italijani so se sami odrekli pravice do naših rojakov. Ako jih ne marajo, pa naj jim pustijo, da sami odločijo, kam hočejo. In videli bodo, da je njih domovina samo pri nas. Velike ovacije primorci in koroškimi Slovincem so sledile izvajanjem govornika, ki je končno prečital

RESOLUCIJO

ki opozarja naše vlade in ves svet na zatiranje slovenskega naroda v Primorju in Korotanu in na nezastavljeno teptanje slovenskih in državljanskih pravic. Posilja Ligo narodov, naj posveti vso pozornost žolskemu vprašanju in poči Italijo in Avstrijo o njenih dolžnostih, naša vlada pa naj napravi mučeniku naših rojakov konec ne samo s energičnim političnim nastopom, ampak tudi s uspešnimi gospodarskimi odredbami. Resolucija protestira končno proti vsakim koncesijam glede Reke in posilja vlado, naj ne odneha od rapalske pogodbe niti za ena. Ves narod bo strnjen in solidaren in kakor en moč na njeni strani. Dosti je žrtve.

Solidarnost socijalne demokracije.

Predsednik dr. Korošec je nato še prečital pismo socijalistične stranke, ki proglašala popolno solidarnost z ostalimi strankami v protestu proti italijanskim in avstrijskim nasiljem nad našimi rojaki, ki kakor je zaključil sijajno uspelo manifestacijo.

Velikaste demonstracije.

Kljub vladni prepovedi se je med prepevanjem narodnih himen spontano razvila mogočna povorka, ki je krenila na ulice, ki so bile povsod zastavljene s policijo in orožništvom. Policijski kordon na Miklošičevi cesti je bil v trenotkih razbit in množica je odšla naprej, burno manifestirajoč za pravice svojih zatiranih bratov. Po ulicah so se razlegali akordi »Bože pravde« in sokolske himne. Razburjenje manifestantov je bilo silno in slišati je bilo ogorčene vzklike na rovaš italijanskim barbarstvom. V naglem pohodu skozi mesto je prispel končno del demonstrantov na Poljansko cesto pred stanovanje italijanskega delegata, kjer jih je ustavil nov kordon. Odkritih glav je množica ponovno zapela »Bože pravde« in dajala duška svojemu ogorčenju. Vlada pa je kljub temu še popolna disciplina, ki se je zrahljala šele potem, ko so nemadoma prispeli orožniki in potiskali občinstvo z nasajenimi bajonet nazaj. Sicer popolnoma nedolžni orožniki, ki so morali izvrševati samo ukaze višjih gospodov, so morali preslišati precej grenkih besed. Razjarjena množica se kljub nastopu orožnikov dolgo ni hotela raziti, ampak je še naprej manifestirala in prepevala narodne himne. Šele polagoma se je orožnikom posrečilo potisniti demonstrante izpred hiš, kjer stanuje italijanski delegat. Demonstracije pa so se potem še nadaljevale. V nemški gimnaziji je bilo vrhne nekaj kamnov, na več krajih pa je prišlo do ostrih spopadov s policijo, ki je morala po ukazi prav po nepotrebnem razburjati že tako vročo kri. Več aretirancev je občinstvo iztrgalo policiji iz rok. Končno je na Vodnikovem trgu bila policija celo poslana z golimi sabljami na demonstrante, akoravno ni bilo nikjer upora ali izgrediv. Komendant policije je bil pol svetnik Mlekusch! Demonstracije so trajale do polnoči. Precej oseb je bilo aretiranih, a pozneje deloma zopet izpuščenih.

Iz občinstva nam povodom sinočnih demonstracij sporočajo:

Ali je bilo potrebno tako obsežno postopanje orožništva in policije proti manifestantom, ki niso nikjer kazali ekscesivnih namenov, nočem razpravljati. Proti temu pa moramo kar najodločnejše protestirati, da se je nastopalo z naravnost odurno brezobzirnostjo. Gospod, ki je gnil policijo z golimi sabljami nad poeidine demonstrante živi menda še v nekdanji mentaliteti, ko je bilo tako lepo nastopati »gegen die Bagage«. Opozarjam ga, da stoji danes pred jugoslovanskimi državljani. Neopojljivo je tudi, kdo je dal orožništvu povelje da se z nasajenimi bajonet zakadi od zadaj v množico! Grozila je nastati panika in prišlo bi bilo do strašne nesreče, da niso trezno misleči umirili razburjenih ljudi. Poveljstvo nad varnostnimi četami ob takih prilikah gre možem, ki imajo takta dovolj in tudi dovolj respekta pred narodom!

Stojan Protić

Beograd, 28. oktobra, p. Danes popoldne ob 15.40 je po kratki agoniji umrl bivši ministriški predsednik Stojan Protić.

Neizprosna smrt je potrkala na vrata najvišjega vodstva radikalne stranke. Preminul je Stojan Protić, za Pašičem največja njena ličnost.

Za njim pa ne želimo le radikalne stranke. Smrt dviga moža preko nizkih valov dnevnih politike in veleva sodbo s stališča celokupnega njihovega življenjskega dela in ne le zadnjih let. Stojan Protić je najlepše cvetoče svojega znanja in energije žrtvoval radikalni stranki, ki je bila še mlada stranka, ki je kaj dala na načela, in Srbiji, ki je še pripravljala svoj boj za našo svobodo. V Jugoslaviji se Protić pojavlja najprej kot rušitelj ženevskega pakta, ki ga je bil podpisal Nikola Pašić. Novembra 1918 z vso vehemenco pobija vsako misel na kakršnokoli avtonomizem, ki ga je hotel spraviti v zgod. adres 1. dec 1918 en del delegacije Narodnega veča. Ker krona ni sprejela Pašića, je prišel na prvo koncentracijsko krmilo Stojan Protić, po vsej svoji vzgoji in mišljenju energičen ne le unitarist, ampak centralist. Z možjo svoje volje je pridobil celo hrvatske in slovenske danes separatistične veljake, da so mu podpisovali njegove centralistične odredbe. Hotel je oktroirati srbsko ustavo cel državi in je hudo zameril Pribiševiću in Draškoviću, da sta mu v tem oziru odročila soglasje. Nastalo je nesporazumljenje med prečanskimi demokratimi in Protićem, ki je vedlo v ustanovitve Demokratske stranke s srbskimi »samostalci«.

Protić je precej neraven, nagle jeze in osvetljiv, ni več držal začete linije. Iz centralističnega ekstreme je padel v drugo strujo in začel gojiti zveze s separatisti. Največja škoda je bila v tem oziru storjena z vlado Protić-Laginja-Korošec, ki je pod vladno zastavo dala razmah separatizmu. Protić se ni mogel dolgo držati s to smerjo. Umaknil se je in kahal jezo. Bil je antipod demokratsko-radikalne koalicije. Kar je včeraj sam podpisal, je sedaj proklinjal.

Formalno poražen od Pašića, Protić v sled svojega velikega osebnega vpliva ni bil nikdar v radikalni stranki povsem odrezan. Nasprotno: radikalci, ki danes niso več stranka načel, ampak stranka, ki želi priti do moči samo radi moči, si je držala v ognju dvije želez, Protić je bil njena taktična rezerva. Ko so separatisti skušali rušiti demokratsko-radikalno koalicijo, so se oprli na Protića. Tako tudi ona zmešana družba, ki je aranžirala žalostni zagrebški kongres septembra 1922.

Radikalci imajo malo vodilnih, avtoritativnih mož. Stranko drži pokonec starejša generacija. Če se je vprašalo, kdo je vodja radikalov za Nikolo Pašičem, so odgovorjali vsi radikalci, da je v njihovem taboru le ena močna ličnost, ki lahko obvlada vse. In to je Stojan Protić. Umljivo je tedaj, da je izguba tega moža za radikalno stranko strašen udarec. Padla je njena železna taktična rezerva, padla je druga fronta, ki prvi daje občutek sigurnosti. Radikalna stranka v bistvu sloni samo še na dveh obeh.

Pogreške poslednjih let, zlasti pa iznenađna samo iz pretirane lične občutljivosti razumljiva diamentralna premenba fronte iz St. Protića centralista iz l. 1919., v Stojana Protića skoro avtonomista l. 1921., ne more menjati sodbe zgodovine o Stojanu Protiću in njegovih ogromnih zaslugah za našo državo v prejšnjih desetletjih in ob osvobođenju. Ime Stojana Protića bo ohranjeno v naši zgodovini na neizbrisnem in častnem mestu.

Stojan Protić se je rodil dne 16. februarja 1857. v Kruševcu kot sin malega trgovca. Po končnih filozofskih študijah v Beogradu je postal profesor, toda krenil je kot eden izmed najagilnejših taktičnih radikalnih omladincev na žurnalistično pot in leta 1882. je prevzel uredništvo »Samoprave«. Leta 1887. je bil prvič izvoljen za narodnega poslanika ter je v parlamentu zavzel kmalu prav odlično mesto. Od takrat pa do letosnjih volitev je bil nepretrgoma poslanec. Protić se je boril v prvih vrstah onih srbskih politikov, ki so se z vso energijo borili proti reakcionarnemu režimu. Tako je prišel leta 1892. povodom zarote proti kralju Milanu tudi on pod kolo ter je bil obsojen na 20 let težke ječe v okovih. V jetnišnici v Kruševcu je izdržal leto dni ječe, promena režima ga je osvobodila. Njegova energija je bila za radikalno stranko od neprecenljive važnosti in kmalu je imel Protić poleg Pašića najodločnejše mesto. Splošno se ga je smatralo za predestiranega Pašićevega naslednika v vodstvu stranke. Po padcu Obrenovićeve dinastije je postal Protić dne 29. maja 1903. prvi minister in sicer za notranje posle. Kot vrhovni šef policije se je izkazal energičnega, brezobzirnega in krutega moža in spomin na njegove tri vladavine v notranjem ministertvu (bil je trikrat notranji minister) je še danes v Srbiji prav živ. Dvakrat je bil Stojan Protić finančni minister in na tem polju je stekel posebnih zaslug. Po ujedinenju je postal Protić predsednik prvega jugoslovenskega

ga koncentracijskega kabineta in je leta 1920. načeloval tudi radikalno-zajedničarsko-klerikalni vladi.

Ze dalj časa so se med njim in Pašičem pojavljala osebna in politična nesoglasja. Prišlo je lani do odločilne borbe, v kateri je Protić podlegel tako, da je izgubil celo svoj parlamentarni mandat.

Odkar mu je leta 1920. umrla soproga je Protić bolehal. Spori z dolgoletnimi prijatelji, ki so ga izrinili iz stranke, so mu globoko boleli. Njegova brezobzirna natura ga je gnala v najostrejši boj proti njim in zadnjo svojo politično kampanjo je vodil z največjo ostoprostjo proti korupciji Pašićevega režima.

Protić je bil dolga leta tudi član in predsednik Državnega sveta, vodil je nekaj časa Monopolsko upravo, organiziral je srbsko davčno administracijo.

Odličen je bil pokojni državnik kot novinar in publicist. Nbroj je njegovih člankov in brošur o raznih političnih, predvsem državnopravnih vprašanjih, ki imajo deloma trajno vrednost. Jugoslovenska žurnalistika ga šteje s ponosom med svoje najboljše reprezentante. Kot politik in novinar je bil Protić bojovnik, ki se ni strahil nobenega cilja, mnogokrat tudi ne sredstev.

Letos je prišel pisati veliko politično delo: »Od Ivanjanskega atentata na kralja Milana do danes«. Smrt mu je iztrgala pero...

Še v nedeljo popoldne se je Protić počutil prav dobro ter se je razgovarjal z nekaterimi znanci in prijatelji. Popoldne pa mu je postalo nenadoma slabo. Ko mu je zdravnik hotel dati injekcijo, je dejal: »Dosta je, ništa ne pomaže«, se obrnil v stran ter umrl.

Vest o njegovi smrti je izzvala v Beogradu splošno sočustvovanje. Vlada je sklenila, da se truplo pokopje z največjimi častmi na državne stroške. Pogreb se vrši v torek popoldne ob 5. uri.

Protić zapuška sina dr. Milana Protića in hčerko Milico.

Pokoj njegovi duši!

Politične beležke

+ Proti uklenjenju ministristva socialne politike, ki ga predvideva vlada s svojim zakonskim načrtom, se je energično postavil tudi »Ženski Narodni Savez«. V soboto se je vršila v Beogradu tozadevna seja, da kateri se je zlasti povdarjalo kako težke posledice bi imelo uklenjenje ministristva za soc. politiko za zaščito dece. 31. t. m. sklicuje »Ženski Savez« v Beogradu plenarno sejo, da odločno protestira proti vladni nameri. V Zagrebu se je vršil v nedeljo velik shod, ki ga je sklical Glavni Radnički Savez v sporazumu z vsemi organizacijami delavcev in javnih nameščenecv. Govorniki so najostreje prilemali vlado radi njene reakcionarnega sklepa. Na koncu shoda v Zagrebu se je oglasil k besedi tudi komunistični omladinec Stilićević, kateremu policija ni pustila govoriti, ker je izgnan iz Zagreba. Tudi je policija potem, ko je razgnala shod, aretirala štiri komuniste.

+ Velika demokratska skupščina v Sarajevu. V nedeljo se je vršil v Sarajevu shod demokratske stranke, katerega se je udeležilo nad 1000 ljudi. Predsedoval je direktor gimnazije g. Milan Čuković. Glavni govornik je bil g. Svetozar Pribišević, ki je povdarjal, da se je demokratska stranka od svojega prvega shoda, ki se je vršil pred 5 leti v Sarajevu, vedno držala svojega programa, ki zahteva politični unitarizem, upravno dekoncentracijo ter samoupravno decentralizacijo. Ako stranka ni mogla svojih načel vedno in popolnoma izvajati, je iskati zato vzroka v dejstvu, da demokratska stranka nikdar ni bila sama v vladi. Težina današnje situacije karakterizirata dve činjenici: da imamo vlado, v kateri ni nobenega Hrvata in nobenega Slovenca, ter da je vlada odvisna od pomoči neslovanskih manjšin, od Turkov in Nemcev. Ves današnji režim obeležuje brezmejna korupcija in skrajni nepotizem. Govornik je tudi ostro obsodil politiko separatistov. Za njim sta govorila še g. Privislav Grisogono in Savko Đukanec.

+ Nacionalisti proti glasilu »Jadranske banke«. Glasilo »Jadranske banke« »Jutranje Novosti« so objavile v nedeljo tako poročilo o dogodkih, ki so se odigrali ob priliki nacionalističnih protitalijanskih demonstracij v soboto zvečer, da jih včerajšnja »Orjuna« direktno dolži denuncianstva in narodnega izdajstva. Glasilo nacionalistov je zapisalo na naslov »Jutranjih Novosti« tudi tole: Glasilo koritarskih korifej korumpirane klike, ki nosi ime »slovenski radikal«, vzdržuje g. Ciro Kamenarović iz milijonov tistih lir, ki je zanje oškodoval gospodarstvo našega naroda v Primorju in z njim zadal naši stvari preko meje smrten udarec. Zelo mogoče je tedaj, da je pisanje »Jutranjih Novosti« gratifikacija za onih prisileparjenih 16 milijonov lir, ki jih je Jadranska banka vzela našim zadržam naravnost iz žepa. Iz teh lir se plača list, ki skrbi za materijal Italiji za nastope proti nam! Nam je teh ogabnosti zadosti!

+ Jugoslavija in Bolgarska. Jugoslovenska komisija bo v kratkem končala svoje delo. Do sedaj so se uredila vprašanja medsebojne pravne pomoči, medsebojnih sanitarnih pomožnih akcij, ter tudi vprašanje izvoza. Glede bolgarskih dajatev za revizicije, ki so se izvršile v Srbiji, še ni prišlo do sporazuma. Bolgarija ponuja 300 milijonov, dočim izjavljajo jugoslovanski delegati, da nimate pooblastil za zmanjšanje zahteve x

znesku pol milijarde in da morajo dobiti prej nove instrukcije iz Beograda. Glede reparacijskih dajatev v premogu in duhanu se je dosegel načelni sporazum, dočim se bodo termini dajatev določili naknadno. Tudi v vprašanju državljanstva je treba še nekaterih korektur.

Kongres nar. železničarjev v Beogradu

V nedeljo se je vršil v Beogradu državni kongres nacionalnih železničarjev, katerega so se udeležili 104 delegatov, ki so zastopali 50.000 organiziranih železničarjev. Kongres je otvoril poslovanje predsednik centralnega odbora Lukić, ki je označil cilj kongresa in poročal o dosedanjem delovanju centralnega odbora za izboljšanje gmetnega položaja železničarjev. Iz poročil tajnikov in blagajnikov je razvidno, da je centralni odbor deloval predvsem na to, da se čim prej izvede povečanje draginjskih dajatev članov in sprejme zakon o prometnem oseboju. Vsa poročila so bila glasno odobrena. Nato so govorili zastopniki pokrajinskih odborov. Imenom pokrajinske organizacije v Sarajevu je delegat Božić kritiziral zakon o prometnem oseboju. Zastopnik ljubljanskega odbora Finžgar je naglašal, da naj novi odbor posveti vso svojo pozornost ureditvi gospodarskega položaja železničarjev. Zastopnik zagrebške organizacije je prosil, naj novi odbor dela na to, da se železničarji iz Hrvatske dvignejo v nacionalnem in moralnem oziru.

Imenom češkoslovaških železničarjev so pozdravili kongres češkoslovaški poslanec Buřival, predsednik češkoslovaškega železničarskega združenja Prohaska in tajnik Vipssek.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika centralne organizacije Lukić, in sponzor generalne direktcije železnice za podpredsednika Nikolić, glavni blagajnik generalne direktcije, za blagajnika Pandurović, višji knjigovodja, za tajnika Janković, kontrolor železniške direktije v Beogradu.

Po svetu

— Častna promocija Masaryka v Oxfordu. Predsednik češkoslovaške republike Masaryk je iz Londona odpotoval v Oxford, kjer je bil promoviran za častnega doktorja civilnega prava. Svečena promocija je bila izvršena v dvorani univerze pred vsemi profesorji in številnimi odličniki. Dekan juridične fakultete je pripeljal Masaryka v dvorano. Rektor univerze je imel slavnostni govor, v katerem je poudarjal, da takšne častne promocije še ni doživela oxfordška univerza odkar stoji.

— Zanimiva ostalina generala Štefana. General Štefanik, prvi vojni minister češkoslovaške republike, je bil predno se je posvetil vojaškemu poklicu v svoji domovini, astronom in se je kot tak več časa mudil na otoku Tahiti v Tihem oceanu. Sedaj se je na tem otoku našla njegova ostalina, obsegajoča sledeče: zvezdoslovne priprave in našto knjig o astronomiji in matematiki v francoskem, angleškem in nemškem jeziku, 5 knjig o šahovski igri in par del z neznatno vsebino. Med temi se nahajajo Masarykova študija o samomoru, Longfellove pesmi, Drtinove knjige, spisi R. W. Trineja in Smileasa ter več del religiozno-filozofske vsebine.

— Petrolej v Črni gori. Ze pred vojno so se našli sledovi petroleja pri Crnici v Črni gori. Neki belgijski konzorcijski je zaprosil za koncesijo in jo dobi l. 1914. Zaradi vojne so Belgijci opustili misel osnovanja petrolejskega podjetja. Sedaj so dobili koncesijo naši državljani bratje Zuber, ki so dali najprej preiskati ozemlje po nemških in avstrijskih strokovnjakih. Ti so izjavili, da se tamka nahajajo bogata podzemeljska jezera neprečiščenega petroleja. Na podlagi te izjave so si bratje Zuber nabavili potreben material za vrtnje in iskanje petroleja. Z delom se je že pričelo.

— Musolini — častni doktor prava iz Bologne poročajo, da bo tamonje vseučilišče podelilo Musoliniju častni doktorat pravnih znanosti. Promocija se bo vršila dne 29. oktobra, ko dospe Musolini v Bologno, da prisostvuje proslavi fašistovskega poboda na Rim.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Torek, 30.: Zaprtlo.
Sreda, 31.: »Gospaz morja«; gostovalje ge. Marjke Vere. A.
Četrtek, 1.: »Smrt majke Jugovića«. Izv.

Ljubljanska opera.

Torek, 30.: »Seviliški brivec«. Gostujeta ga. Wesel-Pollia in baritonist g. Boris Popov. C.
Sreda, 31.: »Psoglavci«. D.
Četrtek, 1.: »Rigoletto«. Gostuje ga. Wesel-Pollia. Izv.

Mariborsko gledališče.

Torek, 30.: »Traviata«. A.
Sreda, 31.: »Zlatorog«. E.
Četrtek, 1.: »Traviata«. Izv.

Gosta v »Seviliškem brivcu«. Nocoj gostujeta v operi »Seviliški brivec« dva odlična gosta. Vlogo Rozine poje znana ruski baritonist Boris Popov, ki je dosegal gostoval v raznih mestih z največjim uspehom. Ostale vloge so v do sedanjih zasedb. Predstava se vrši sedred C. — Na praznik 1. novembra igra v drami »Smrt majke Jugovića« sicer kot izven predstava

Manifestacije širom Slovenije

Povsod narod ogorčeno protestira proti italijanskim nasiljem

V Mariboru.
Maribor, 28. oktobra. r. Danes dopoldne so napolnile veliko dvorano Narodnega doma tolike množice, da je moralo na stotine ljudi oditi, ker ni bilo ne v dvorani, ne na galeriji več prostora. Tisočere množice so dale duška svojemu svetemu ogorčenju nad barbarskim nasiljem, s katerim hočejo kulturni Italijani udušiti našo kulturo v Primorju in 650 tisoč Jugoslovancev brez noč raznaroditi. Vrsto govorov je otvoril s lepim referatom o krutem postopanju Italijanov predsednik Jugoslovanske Maticice prof. Ribarič, kakor so govorili še: za OMD ravatelj Voglar, za SLS dr. Leskovec, za JDS Ivan Kejžar, za NSS Roglič, imenom Narodne Obrane Gjuro Džamonja, za Orjuno dr. Šnuderl, za NRS Trošt. Ko so govorniki omenjali našo vojsko in izjavili, da more med nami in Italijani odločiti le meč, je zaorilo po dvorani urnebesno vzklikanje »Živela vojska!«, ki se kar ni hotelo poleči. Protestna resolucija je bila soglasno sprejeta ob novem viharju ploskanja.

V Celju.
Celje, 28. oktobra. Tudi Celje je do-
stojno, toda energično protestiralo
proti nečuvstvenemu nasilstvu, ki ga iz-
vršujejo Italijani proti svojim podani-
kom jugoslovanske narodnosti. Množi-
ca iz Celja in okolice je do zadnjega
kotičnega napolnila veliko dvorano Na-
rodnega doma, ter dala ogorčeno duš-
ka težki boli radi zadnjih dogodkov in
nasilstev, ki jih morajo trpeti naši ro-
jaki izven državnih mej, predvsem v
Italiji. Ob 10. dopoldne je otvoril zbo-
rovanje prof. Jerčinovič, ki je v
svojem govoru izjavil, da moramo ob-
petletnici našega osvobođenja protesti-
rati proti nečuvstvenemu postopanju Ita-
lijanskih oblasti napram slovenskemu
narodu. Italijanska vlada je zakrivila
sločin, ki ga ne najdemo nikjer na svetu.
Našemu narodu je odvzela narodne
šole, prepovedala je izdajanje samoslo-
venskih listov. Čeprav je zadnje no-
vinske dekrete razveljavila, ji vendar
ne moremo verjeti, da bo pravičnija pro-
ti našim rojakom, ker poznamo izrek
»Italica fides, nulla fides«. Kot drugi
govornik je nastopil upravitelj Ivan
Prekoršek, ki je poudarjal, da je
Italija, ki je prišla na naše ozemlje kot
oznanjevalka svobode in kulture, po-
novno dokazala, da so bile njene ob-
ljube le laž in da se je italijanski narod
pokazal kot narod, ki ni svoboden ter
ne privoščiti drugemu svobode. Nekdaj
so Huni in Turki preganjali naš narod
in trgali mu jezike iz ust. Danes pa
je isti slovenski narod pod bičem Italije,
ki hoče biti kulturna, kar pokazuje s
tem, da zapira slovenske šole in izvrš-
uje razna druga nasilja nad narodno
manjšino. Govorila sta še g. Koren
in prof. Peterlin, ki je v krasno
zasnovanem govoru pozval vse navzo-
če na energičen afrent proti onim, ki
teptajo naše narodne svetline. Na
predsedništvo vlade v Beograd se je
poslala resolucija z energično zahtevo,
da z uspešnimi koraki zaščiti naš življen-
je v Primorju. Zborovanje, ki je izredno
krasno uspelo, je pokazalo, da bo celo-
kupen naš narod v složnosti znal do
skrajnosti braniti svoje pravice.

V Ptuj.
Ptuj, 28. oktobra. Naše mesto je
manifestiralo za pravice našega življa
v Primorju povodom ustanovitve po-
družnice Jadranske Straže že v soboto.
Dvorana Narodnega doma je bila
polna zaveznih dam in gospodov. Zbo-
rovanje je vodil okrajni glavar dr.

Pirkmajer, predsednik glavnega
odбора Jadranske straže v Ljubljani,
dr. R. Marj pa je orisal pomen in
cilj, ki jih zasleduje Jadranska Straža
in se toplo zahvalil dosedanjemu mar-
ljivemu poverjeniku g. Bog. Chris-
stofu, ki je največ pripomogel k
ustanovitvi podružnice v Ptuj. Pri
volitvi se je na predlog okrajnega sod-
nika dr. Mrevljeta izvolil naslednji od-
bor: predsednik vladni tajnik Mihael
Zavadič, podpredsednik dr. Matej
Senčar, tajnik Bog. Christof, blagajnik
J. Vidmar. Odborniki:
podpolkovnik N. Kovačič, župan
Blažek, Praprotnik, Mirka dr.
Fermevčeva. Preglednikom raču-
nov pa F. Skuhala in Mirko Sen-
čar. Imenovan dobrotnik je podaril
1250 Din društvu, prigrasilo pa se je
tako 115 članov in tudi že vplačalo
članarino.

Nato je dr. Tone Gosak v vzneše-
nih besedah orisal nasilja, ki jih trpe
naši rojaki v Italiji ter končno predla-
gal naslednjo resolucijo: »Na zboru
»Jadranske Straže« zbrani Jugoslova-
ni izražamo iskreno sočustvanje z
brati nahajajočimi se v zasedenem
ozemlju kraljevine Italije. Ugotavlja-
mo, da se izmed vseh držav, ki reflek-
tirajo na sloves kulture in na člove-
čanstva, edino kraljevina Italija ponaša
napram narodnim manjšinam tako
barbarsko, da je njeno počenjanje v
direktnem protislovju z vzvišenimi
ideali, ki so vodili v svetovni vojni bo-
jujoče se države k zmaganju proti cen-
tralnim silam. Zahtevamo od naše vla-
de, da potom Društva narodov doseže
iztreženje kr. italijanske vlade, da
ostane zvesta svetovnim pismenim po-
godbam, zlasti versajskemu miru ter
vzporedi v vseh oziirih ravnopravnost
naših jugoslovanskih bratov. Če Itali-
ja ne silihi glasu sobratov lastnih zati-
rancev, naj pričakuje prej ali slej v
najdaljnem zgodovinskem razvoju usode
Nemčije, ki je po L. 1871. hotela
uničiti francosko Alzacijo ter je ravno
si tam uničila v vseh oziirih popolnoma
sebe samo.«

Brežice.
Brežice, 28. oktobra. Nocoj ob a. se
je v veliki dvorani Narodnega doma vr-
šilo v Brežicah protestno zborovanje
proti italijanskemu nasilstvu, ki so ga
skupno sklicala vsa narodna društva.
Zborovanje je bilo izredno dobro obiska-
no. Prihitieli so brežiški meščani, toda
tudi okoličani niso hoteli zaostati ter
so prišli na zborovanje, da ostro pro-
testirajo proti trpinčenju svojih rojakov
v Italiji. Pazljivo so poslušali govore
govornikov, predsednika Jugoslovanske Ma-
tice dr. Kotnika, župana dr. Zdošča in
dr. Hudelista, ki so vsi v temperament-
nih besedah slikali neznosen položaj na-
ših zaslužnih bratov. Sprejela se je ze-
lo ostra resolucija, ki se bo poslala Ju-
goslovanski Matici, da jo predloži me-
ro-dajnim faktorjem.

V Ljutomeru.
V Ljutomeru se je vršil v nedeljo do-
poldne številno obiskani shod JDS. Zbo-
rovalci so porabili to priliko, da manifesti-
rajo za naše primorske brate. Z velikim
odobravanjem je bila soglasno sprejeta
resolucija, ki ugotavlja barbarsko po-
čenjanje Italije napram narodni manjšini
v protislovju z velikimi idejami, ki so
zapadnim državam pripomogle do zma-
ga. Zahteva da se od strani vlade pre-
dloži vsa nasilja proti našim rojakom
Zvezi narodov in ne odneha, dokler ni
dosežena njihova popolna ravnoprav-
nost. Ako Italija ne čuje glasu kulture,
bo pre prej ali slej zadela usoda Nemčije,
ki je po letu 1871. hotela uničiti fran-
cosko Alzacijo, a uničila je sebe.

Film iz Nemčije koncem oktobra

REGENSBURG-BERLIN-DRESDEN-BRESLAU. — CENE, VALUTA, KURZ, MULTIPLIKATOR. — TRGOVINA, ADVOKATURA, GOSTILNE. ULICA — BEDA IN DRUGO.

Od šeste zjutraj do sedme zvečer sem
15. t. m. vozil iz Passaua do Regens-
burga. Vmes sem se ustavil še na manjši
postajici. Vozil sem se v II. razredu D-
vlaka — bolje kakor v našem I. — in za
300 milijonov mark, kar je bilo t. k. r. t
7 Din 50 para. Kolikor vidis pri želez-
niški vožnji, je še povsod red, čistost,
točnost, mlr. Niti minute zakasnitve. V
Passau so nas pozvali, naj menjamo svoj
denar. Za dolar si dobil 3½ milijarde, za
českoslovaško krono 110 milijonov, za
dinar 45 milijonov. — Vlak ima tri raz-
rede, ljudje običajni, še dovolj elegance.
Sploh ni bilo opaziti tu nič abnormalnega.
Regensburg je sedaj mrtvo mesto.
Tramvaj več ne vozi, ker mesto več ne
zmore izdatkov. Hoteli so dobro založeni,
in obed, — prvovrsten, — je stal le 600
milijonov = 14 dinarjev. Hotelska soba,
prima, 700 milijonov = 15 dinarjev. V
mestu, po ulicah, uradih, trgovinah, ban-
kah vse »normalno«, absolutno mirno, le
nelzmerno mrtvo. Starega živahnega Re-
gensburga več ne spoznam! Vendar ni
slođu ne o Hitlerjevih ali drugačnih obo-
roženih tolpah, ne o monarhistih, ne vidiš
ne vojaštva niti policije, niti gladnih lu-
di. — Izkratka, dolčas lei

Otdot v Berlin z nočnim D-vlakom. V
navadnem kupeju izvrsto spim; II. razr.,
blazine so široke, čiste, mehke. Vso noč
imam mlr. Vožnja me stane 4 milijarde
mark, t. j. nekaj manj ko 100 dinarjev,
— torej toliko, ko II. razr. poštneja vla-
ka iz Ljubljane v Zagreb! Samo da jo
razdajla vsa druga in tudi vožnja. Točno
po voznem redu ob 3/48 zjutraj izstopim
na berlinskem Anhalter Bahnhof, kjer se
ti nudi ogromna slika: Nepregleden pro-
met, brezprimeren red! Kupim si Kurs-
buch za 3 in pol milijarde, — razmeroma
drago. Potem hajd v mesto, katero po-
znam še izza mirne dobe. In kakor ne-
kdaj, tako je tudi danes prva slika: Med
8. in 9. uro se vrši preseljevanje naroda.
Iz predmestij hiti z raznimi vlaki, tram-
busi, Untergrund in peš ogromna mno-
žica v osrčje, v trgovski del, v city; na-
stavljeni in nastavljenke kontorjev, bank,
trgovin, pisarn, uradov, delavnic. Toda
ko prihajam v city, je slika druga, kot ne-
kdaj. Večina velikih trgovin ima železne
oknice zaprte, ali pa vsaj rouleaux do po-
lovice spuščene. Ogromni Wertheimov
Warenhaus je zaprt, izvzemši dva po-
stranska vhoda. Najbolj je promet ome-
jen v manufakturnih trgovinah. Druge

Kranj.
V nedeljo se je vršil v Kranju vele-
lep protestni shod, katerega se je udele-
žilo celokupno meščanstvo brez razlike
strank. Sprejete so bile ostre protestne
resolucije proti laškemu nasilstvu.

NOVO MESTO.
Novo mesto, 28. oktobra. Današnja ne-
delja je bila posvečena misli na muče-
ništvo naših bratov v Primorju. Črne za-
stave so oznanjale narodno žalost. Jugo-
slovenska Matica je klicala na pomoč z
denarnimi prispevki. Dopoldanskega shoda
pred občinsko hišo se je udeležila
velikanska množica ljudi iz mesta in
okolice. Po govoru prof. Kovarja o bar-
barskih odredbah Italijanov proti jugo-
slovanskemu življu je bila z viharjem
ploskanjem sprejeta resolucija, ki pozivi-
lja našo vlado, naj ukrene vse, da bo
Italija spoštovala človeške in narodne
pravice Slovencev in Hrvatov v Primor-
ju. Manifestacijo so zaključile narodne
himne »Buči, buči morje adrijsko«,
»Hej Slovani« in »Bože pravde«.

Višnja gora. Na manifestacijskem zbo-
rovanju so vse politične in kulturne or-
ganizacije v Višnji gori sprejele resolu-
cijo, ki pozivlja vlado, naj zagotovi na
šim narodnim manjšinam preko mej iste
pravice iz St. Germaine in drugih po-
godb, kakor jih uživajo narodne manjši-
ne pri nas in to za šole, cerkev in tisk.

Rakek. Po krasnem sprevodu pod
okriljem s črnim florum ovitih državnih
zastav se je vršil pred postajo shod, ki je
izvenel v en sam klic: »Dosti je gorja!
Italija naj popravi krivico, zadano na-
šemu narodu v Primorju!« Resolucija je
bila poslana vlad in predsedstvu narod-

Glavna skupščina Zveze industrijcev za Slovenijo

Ljubljana, 28. oktobra.
Danes dopoldne je imela Zveza indus-
trijcev na slovenskem ozemlju kraljevi-
ne SHS svojo IV. redno glavno skup-
ščino v dvorani univerze. Zborovanje je
otvoril predsednik zveze g. Vinko Maj-
diš ter pozdravil zborovalce, predvsem
gg.: zastopnika pokrajinske uprave vlad-
nega svetnika Mencingerja, zastopnika
oddelka ministrstva za trgovino in in-
dustrijo dr. Pfeiferja, zastopnika finan-
sne delegacije višjega finančnega svetni-
ka Bajčiča, načelnika oddelka za socialno
politiko dr. Goršiča, zastopnika rudar-
skega glavarstva inž. Pehanija, zastop-
nika inspekcije dela inž. Domanjka, pred-
sednika Trgovske in obrtniške zbornice
Kneza, prv. predsednika Schreya in taj-
nika Mohoriča, generalnega tajnika Ze-
maljskega saveza industrialcev v Zagre-
bu Bauerja, ravnatelja ljubljanske po-
družnice Narodne banke Vinka Gregori-
ča, podpredsednika Centrale industrijskih
korporacij v Beogradu dr. Windischerja
in tajnika dr. Cvetka Gregoriča, zastop-
nika ljubljanske univerze dekana dr. El-
lerja, zastopnika tehniške fakultete dr.
inž. Kršaja, zastopnika državne uprave
južne železnice nadzornika Benedeka,
zastopnika južne železnice centralnega
nadzornika Vidica, zastopnika direkcije
državnih železnic v Zagrebu dr. Kavčiča
zastopnike inspektorata državnih želez-
nic v Ljubljani Kunaverja in Zupaniča
in druge odlične zborovalce.

Nato je predlagal, da se odpošlje kra-
lju Aleksandru udanostna brzojavka ter
pozdravna brzojavka ministru za trgo-
vino in industrijo g. Kojčicu. Predlog se je
sprejel z odobravanjem.

V imenu Centrale industrijskih kopo-
racij v Beogradu je pozdravil zborova-
nje tajnik dr. Cvetko Gregorič.

Prva točka dnevnega reda je bila šti-
tanje zapisnika III. redne glavne skup-
ščine. Zapisnik je bil odobren. Poročilo
o poslovanju Zveze industrijcev v po-
slovnem letu 1922. in 1923.

je podal tajnik zveze g. inž. Suklje. Iz
poročila posnemamo:

ne skupščine. Himna »Bože pravde« je
zaključila protestno zborovanje.

V Mengšu.
Pod predsedstvom g. Frana Ropreta je
bila v nedeljo na zborovanju JDS. z veli-
kim odobravanjem sprejeta sledeča re-
solucija:
»Prišli JDS., zbrani na ustanovnem
zboru ko. v Mengšu kar najodločnejše pro-
testirajo proti nekulturnemu postopanju
kobaridskih junakov proti teptanemu ju-
goslovanskemu življu v uropnem nam
ozemlju. Naj se Italija zaveda, da se ura
obračuna vedno bolj bliža, ki bo, to naj
veruje, kruta in neizprosna, kakor je nji-
hovo dosedanje postopanje.«

V Sodražici.
Na obnem zboru krajevna organiza-
cija JDS. v Sodražici dne 28. t. m. je bila
med viharjem ogorčenjem nad italijan-
skimi nasilstvi na predlog g. Ivanca
sprejeta sledeča resolucija: »Zbrani zbo-
rovalci z ogorčenjem protestiramo proti
krivicam, ki jih zadaja Italija našemu
narodu v Istri, Trstu in na Gorškem.
Počelje dvatisočletnih kulturosecev, ki
kratijo našemu zaslužnemu narodu
najprimitivnejše njihove pravice v šoli
in uradu, najodločnejše obojamo ter
pozivljamo našo vlado, da stori vse po-
trebne korake, da to zatiranje našega na-
roda preko granic preneha.«

V Stratišču.
V sonoto se je vršil ustanovni občni
zbor JDS. v Stratišču, na katerem je bila
ob burnem ogorčenju soglasno sprejeta
resolucija proti laškemu nasilnostim v
Primorju. Vlada se pozivlja, da Italijo
zaradi verolomstva in nacjonalnega na-
silja toži pred Ligo narodov.

mejitno proučila. Načrt je v splošnem
koncipiran v resnem strokovnem duhu,
le poglavje X., ki govori o regalnih dav-
kih, je ponesrečen nestvor, ki ga je
spravili s sveta. Ob tej priliki se je
predlagala ustanovitev rudarskega odse-
ka, ki se naj v kratkem izvede.

H koncu omenja še sodelovanje pri
prireditvi lanskega in letošnjega Ljub-
ljanskega velikega sejma.

Skupščina je poročilo odobrila.

**Predlog za spremembo člena 34. statuta
Zveze industrijcev s strani odbora**
je skupščina sprejela. Člen 34. se gla-
si sedaj: »Spore, ki nastanejo med čla-
ni zveze iz tega članstva, razsodi razso-
dišče. Vsaka stranka imenuje svojega
razsodnika. V slučaju, da se razsodnika
ne moreta zediniti glede načelnika, imenu-
je načelnika v smislu določil civilno-
pravnega reda pristojno sodišče. Isto
velja za slučaj, da ena izmed strank od-
kloni imenovanje razsodnika. Proti raz-
sodbi razsodišča ni pritožbe.«

Poročilo o zaključnih računih za po-
slovno leto 1922. je podal računski pre-
glednik g. Ravnikar in se je odboru po-
delil absolutorij. Nadalje se je odobrila
poročila za poslovno leto 1923.

Obširno in pregledno poročilo
o postanku in delovanju Centrale indus-
trijskih korporacij
je podal nato podpredsednik centrale dr.
Fr. Windischer. Iz referata povzemam
v kratkih potezih:
V časih po prevratu je prišlo našim
gospodarskim krogom hitro do zavesti,
koliko praktične vrednosti so dobre sta-
novske organizacije. Izprevidelo se je,
da ne bodo zadostale samo lokalne in
na slovenski teritoriji omejene organiza-
cije. Z leta 1919. in 1920. se je čutil
misel o potrebi, da se začnejo ustvarjati
centrale organizacije. Ta zdrava misel,
v kolikor se tiče našega trgovskega in
obrtniškega stanu, doslej ni prišla do
uresničenja. V naši industriji se je stvar
hitreje razvijala in je pokazala indus-
triji svojo zrelost ter veliko umevanje za
praktične koristi centralne organizacije.

Iniciator slovenske industrijske orga-
nizacije s trajnimi zaslugami je podpre-
dseknik Slovenske banke g. Avgust Pra-
protnik, ki je poskrbel mladi organizaciji
v težkih prilikah prvi dom. Čvrsto sta
ga podpirala zlasti gg. Dragotin Hribar
in Vinko Majdiš. Izvedel praktično pa
je organizacijo sedanj tajnik g. inž. Mi-
lan Suklje. Kmalu je začela Zveza in-
dustrijcev za Slovenijo misliti na čim
trdnješe zveze trajne narave z Beogra-
dom. Začela je praktično izvajati to mi-
sel. Kot prva si je ustanovila izmed teri-
torialnih organizacij v Beogradu svojo
ekspozituro in pridobila za to mesto dr.
Cvetka Gregoriča. Prav v tem eksponi-
ranem tajništvu se je dan na dan prak-
tično kazalo, kake nedogledne važnosti
za celo našo industrijo bi bila ustanovi-
tev centralne organizacije v Beogradu,
Slovenski industrialci imajo največ za-
slug, da je končno prišlo do ustanovitve.
Osobito si je prizadeval za to inž. Su-
klje, v Beogradu pa gg. Čurčin in dr.
Gregorič.

Preteklo leto je stvar zadobila kon-
kretno obliko. 7. julija so se zbrali
na Bledu pozvani od naše zveze zabo-
ralni industrialjskih korporacij v naši dr-
žavi in so tamkoj položili temelj in
smernice za svojo centralno organizaci-
jo. V Beogradu si je posebnih zaslug za
to stekla tamonja Industrijska komora
s predsednikom g. Bajlonijem in tajni-
kom g. Čurčinom. V Zagrebu je deloval
za centralno organizacijo Savez indus-
trijalca s predsednikom g. Alexandrom in
tajnikom g. Bauerjem. Začetkom decem-
bra lanskega leta so se zbrali odposlan-
ci industrialjskih organizacij na ustanov-
no zborovanje v Beogradu in sklenili
ustanovitev Centrale industrijskih kopo-
racij v kraljevini SHS.

Za razvoj naših gospodarskih prilik je
ustanovitev centrale zgodovinskega po-
mena. Centrala je v dobrih delavnih ro-
kah. V tajništvo deluje tudi centralni
tajnik dr. Cvetko Gregorič, čigar sode-
lovanje pomenja za našo industrijo dra-
goocen aktivum, ker imamo na ta način

centralnem tajnistvu zastopnika, kateremu so interesi našega gospodarstva dobro znani in ki živi res za svoj poklic.

Osnovanje centrale je posebno važno za medsebojno spoznavanje zastopnikov iz posameznih delov države. Na ta način se najde nekaka srednja linija za zastopanje različnih interesov.

Računati se mora z dejstvom, da industrija v Beogradu in srbskih delih kraljevine nima ščitnega vpoštevanja, kakor ji gre glede na njeno važnost. Pomen in veljavo industrije za državo je treba pripraviti šole do prave zavesti. V tem pogledu si je centrala v kratki dobi svojega obstanka stekla odličnih zaslug. Na shodu izvoznikov v Beogradu je s svojim srečnim nastopom pripomogla do tega, da je prišla naša industrija v izvoznem vprašanju do prave veljave. Bil je to prvi nastop izvozne trgovine in izvozne industrije v državi za skupno akcijo. Doslej se je v Beogradu glede izvoza po starih tradicijah mislilo predvsem na trgovino, ki ima svoje sezone kupčije. Naš nastop je opozoril na važnost industrije za izvoz. Skupni nastop industrije in trgovine je posebno važen za srbske prilike, kjer je razlika interesov med trgovino in industrijo popolnoma drugačna nego pri nas v novih delih kraljevine.

Posebno pozornost je posvečala centrala v vprašanju davkov. Pripravlja se izenačenje direktnih davkov v državi. Vprašanje je največje praktično važnosti za našo industrijo. Tudi v važnem vprašanju taksi in pristojbin, v raznih tekočih vprašanjih glede direktnih davkov je Centrala budno čuvala interese industrije. Istotako v vprašanju izvozne in izvozne carine ter carinskega zakona. Petala se je s prometnimi vprašanji, kakor z boljše ureditvijo prometa in železniškimi tarifami.

Trajno pozornost je posvečala centrala vprašanju našega denarstva in zlasti vprašanju o dajanju večjih in izdatnejših kreditov naši industriji.

Ki se ni v zadostni meri vpoštevala pri našem glavnem kreditnem vrelju. V centrali spretno vodi ta referat g. Čuršin. V tej akciji v prid industriji je pohvalno omeniti prizadevanje gg. dr. Trillerja in Baillonja v upravi Narodne banke. Mnogo truda in napora se je žrtvovalo, vendar uspehi ne odgovarjajo prizadevanjem. K sklepu pohvalno omenja intervencijsko poslovanje centrale ter končuje z besedami: Resnično upravičena je esoda, da je ustanovitev Centrala industrijskih korporacij v Beogradu dragocena pridobitev za našo industrijo in za celo naše gospodarstvo.

V debati, ki se je razvila, je prosil g. inž. Remec za podrobnejše podatke glede prizadevanja centrale za večje kredite, na kar je g. dr. Windischer odvrnil, da se še povrne k besedi.

Nadaljnja točka dnevnega reda je bila železniške zadeve.

Referat je g. inž. Šuklje. Iz referata povzemamo:

Prvi in najvažnejši dogodek v železniških zadevah je prevzem južne železnice v državno upravo. Načrtuje se, da bo nova nacionalna uprava v polni meri vpoštevala zlasti vitalne potrebe narodnega gospodarstva, v Sloveniji predvsem potrebe industrije. S prevzemu južne železnice, so se tudi na teh progah uveljavljali odredbe, ki so bile deloma že prej uvedene na državnih progah. Skrajšel se je nakladalni in razkladalni rok na 6 ur, podražila se je stojnina na 20 Din in se zabranila reekspedicija. To je občutno zadelo Slovenijo, ki doslej od leta 1919. sem sličnih določil ni poznala.

Kljub težavam se je promet v Sloveniji vršil dokaj redno, vse pravilneje nego v drugih pokrajinah in da se niso opazile očitne zlorabe, ki bi utemeljile drakonske naredbe.

Tako glede skrajšanja nakladalnega roka in zvišanja stojnine so mora tudi glede zabrane reekspedicije prigrisati tu zahteva po spremembi preostale določila. Od prenovitve reekspedicije so na papirju izvzete carinske pošiljke, česar se

pa železnice ne drže. Minimalna zahteva je, da se mora za carinske pošiljke, ki dosepejo iz inozemstva, dovoliti vsaj enkratna reekspedicija ne glede na to, dali je blago že ocarinjeno ali ne.

Prav posebno in nikakor razveselivo poglavje je tarlna politika prometnega ministrstva. O tem vprašanju je referent obširneje razpravljal in stavlil potem v resolucije zadevne zahteve.

K debati v tem vprašanju so se oglašili gg. Tomaklić, dr. Rekar, inž. Remec in inž. Demšar. Dodatni predlogi, ki so jih stavili in so bili sprejeti, so razvidni iz resolucij.

Nato je ponovno povzel besedo g. dr. Windischer, ki je sedaj opisal križe in težave naše industrije glede na pomanjkanje gotovine in kreditov ter zgodovino, kako je prišlo do denarne krize. Povedal je podrobno, kako se je vršila borba za večje kredite in zakaj tako majhni uspehi.

G. inž. Remec se je dr. Windischerju zahvalil za pojasnilo. Dr. Windischer je še predlagal, da bi se uvedli industrijski večeri, kjer bi se obravnavala lahko razna tekoča vprašanja.

O socialni zakonodaji in socialnem varovanju

je poročal tajnik dr. Golia. Iz njegovega referata povzemamo:

Zveza je tem vprašanjem, ki pomenijo težko obremenitev industrije, posvečala svojo pozornost. Udeležila se je po svojih zastopnikih konference celozupne industrije, ki se je vršila 18. septembra 1923. ter razpravljala o težkem položaju, ki je nastal za industrijo zaradi uveljavljanja zakona o zaščiti delavcev, zakona o inspekciji dela ter zakona o zavarovanju delavcev. Ugotovilo se je, da so se ti zakoni izdali ne glede na naše socialne in ekonomske prilike enostavno brez zaslišanja prizadetih činitelj. Konferenca je predložila po posebnih deputacijah vladi obširno resolucijo, v koji je

zahtevala z vso odločnostjo, da se brez odloga izmenjajo ti zakoni z novimi zakoni. Posebna na konferenci izvoljena komisija je izdelala osnutek novega zakona o zaščiti delavcev ter ga predložila po beograjski industrijski komori ministrstvu trgovine in industrije ter ministrstvu socialne politike.

V času od 26. februarja do 1. marca 1923. se je vršila v ministrstvu socialne politike anketa, ki je razpravljala o osnutkih pravilnikov za izvršitev določil zakona o zaščiti delavcev. Tako je predviden poseben pravilnik o delavskih zapuhtih, nadalje o ureditvi delovnega časa ter o prostovoljnem podaljšanju delovnega časa. Zastopnik Zveze industrije, cev je na predkonferenci delodajalcev, ki se je vršila dne 25. februarja predizal stališče Zveze industrije v tem smislu, da so ti pravilniki zasnovani v tej obliki za industrijske delodajalce nesprijemljivi. Zlasti da je treba vstrajati na ponovno naglašeni zahtevi, da naj velja 8-urni delovnik le glede onih industrijskih obratov, kjer to zahteva značaj obrata glede na obstoječe težke delovne razmere (n. pr. v rudnikih), dočim da naj velja za vse ostale obrate - izvzemši obrate sezonskega značaja, v koji je delovni čas že po sedanjem zakonu neomejen - 9-urni delovnik.

Nadalje razpravlja o prizadevanju Zveze, da so se pravilno izvajala bolniška, nezgodna ter pokojninska zavarovanja ter prehaja v podrobnosti glede novega zakona o zavarovanju delavcev, s katerim so se v veliki meri zvišale tako dajatve iz naslova bolniškega zavarovanja kakor tudi nezgodne rente. Zadevne zahteve so razvidne iz resolucij. (Vsebinske vse resolucij in izvolitev novega odbora še objavimo).

Po predlogu inž. Remca, da se v resolucije sprejme protest proti italijanskim nasilnim odredbam v Julijski Kraljini, se je predsednik g. Majdič zahvalil zborovalcem in zaključil zborovanje.

Proslava češkoslovaškega narodnega praznika

Kakor v Pragi, se je izvršila v nedeljo tudi v Ljubljani proslava pete obletnice češkoslovaške osvoboditve prav posebno slovesno. Sijajni sprejem, ki sta ga bila deležna predsednik češkoslovaške republike T. G. Masaryk in zunanji minister dr. Beneš v Parizu, Bruslju in Londonu, je dal proslavi najresnejše ozadje, Jugoslovenom pa novega povoda, da so se radosti Čehoslovakov pridružili z najiskrenejšimi čestitkami.

Ob 11. dopoldne je bila recepcija v »Mladiki«, ki so se je udeležili zastopniki javnih oblasti, vojaštva, kulturnih in gospodarskih društev, ženstva, Rusov, vseh konzularnih zastopstev ter odlični duševni delavci vseh strok. Zlasti številno je bila zastopana tukajšnja češkoslovaška kolonija. Dvorana je bila okusno okrašena, s poslopja pa je vihrala češkoslovaška državna zastava. Recepcija je z izredno bogato udeležbo dokazala, kako živa je vzajemnost med ljubljanskimi Jugosloveni in Čehoslovaki.

Generalni konzul dr. Beneš je prišerno pozdravil goste ter naglašal radostno uspele češkoslovaške republike doma in v zunanjem svetu. Pozval je navzoče, da nazdravijo češkoslovaški in jugoslovanski državi in njunim zvestim zaveznikom. Temu pozivu so se gosti navdušeno odzvali. Sledili so nagovori francoskega vicekonzula g. de Flachea, g. Andrejevskega za Ruski krožek, g. prof. Bubnova za ruske znanstvenike, g. ravnatelja Chvatala za Česko obec, g. dr. K. Trillerja za Češkoslovaško - jugoslovansko Ligo in neke češke deklice za češkoslovaško šolsko mladino. G. gen. konzul je končno prečital brzojavna pozdrava prezidentu dr. Masaryku in kralju Aleksandru. Med razkošno zakusko, pri kateri so ljubezno stregle gospodične gojenke Gospodinske šole pod

vodstvom ge. učiteljice J. Zemljanove, je zapela biva altistka Narodnega divadla v Pragi, ga. Valovčeva z močnim uspehom dvoje češkoslovaških narodnih pesmi. Spremljal jo je operni kapelnik g. Balatka.

Ob 7. zvečer se je vršila v opernem gledališču slavnostna predstava. Gledališče je bilo polno oficijalnih zastopnikov in odličnega občinstva. Potem ko je operni orkester zasviral jugoslovansko in češkoslovaško narodno himno, je lepo deklamiral g. prof. dr. Iv. Lah svoj izvrstni prevod pesmi »Hodis« El. Krasnohorske. Nato se je vršila premiera opere »Paoglavci« K. Kovačevica. O predstavi še izpregovorimo. Dirigiral je g. kapelnik Balatka, ki je težkemu glasbenemu umotvoru posvetil vse svoje odlične moči ter dosegel popoln umetniški uspeh. Med solisti so se posebno odlikovali gg. Šimenc v veliki partiji Jana Kozine, Zupan kot upornik Přebek in g. Cvejić kot Lomikar.

Po predstavi se je vršila v dvorani Kazine zabava Česke obce. Gosp. gen. konzul dr. Beneš je pozdravil goste, predsednik ravnatelj g. Chvatal se je spominjal vseh prvoboriteljev češkoslovaške svobode, g. Rogozova je efektivno deklamiral R. Jesenske pesmi ter »28. oktober« ter je češki tercet prav krasno zasviral komorno skladbo. Končeno se je razvil animiran ples, ki je trajal do 2. ponoči.

SLAVLJE ČEŠKEGA OSVOBOJENJA V MARIBORU.

Mariborski »Češki klub« v nedeljo kar najpompoznejše proslavljal petletno osvoboditev češkoslovaškega naroda. Velika Götzova dvorana z galerijami vred je bila nabito polna. Z izbranim sporedom so dali češki bratje obenem krasen vzgled, kako je slaviti takšne narodno - zgodovinske praz-

niške, da res dosežejo svoj vzgojni namen. Pričeli so z veličastno overturem opere »Libuša«, ki jo je izvajala vojaška muzika pod kapelnikom g. Herzogom. Prof. dr. Pičko je v lapidarnih besedah naslikal dolžnosti osvobodjenega naroda v okvirju znanega Masarykovega izreka: »Težje je narodu svobodo ohraniti, kot priboriti.« Godba je zaigrala češko in našo himno, ki ju je občinstvo stoji poslušalo. Sledilo je daljših sedem pevskih in godbenih točk »Glasbene Matice« pod taktirko ravnatelja Topiča, arija iz opere »Rusalka« gđd. Vladimirovne, izvrstne operne pevke, lep dvospev iz »Prodane neveste« z opernim pevcem g. Aleksom in — kulminacija navdušenja

Shodi in sestanki JDS.

V soboto in nedeljo se je vršila v ljubljanski in mariborski oblasti vrsta dobro obiskanih shodov in sestankov.

V Murski Soboti se je vršil dobro obiskan shod JDS v soboto 27. t. m. v dvorani hotela Dobraj. Poročala sta, imenom ljubljanske in mariborske organizacije dr. Zerjav in dr. Lipold. Govorilo je za njima še več govornikov, ki so pojasnjevali krajevne razmere in potrebe ljudstva in države v Prekmurju. Sklenila se je istočasno ustanovitev okrajnega tajništva JDS v Murski Soboti.

V nedeljo 28. t. m. ob 8. uri dop. se je vršil v Veržehu ob Muri ustanovni zbor kraj. organizacije JDS, ki se ga je udeležilo 50 domačinov. Shod je otvoril imenom mariborske oblastne organizacije dr. Lipold, nakar je dr. Zerjav obrazložil naše kulturno in politično stališče napram klerikalizmu. Izvoljen je bil odbor krajevne organizacije z g. Ivanom Bunderlom, posestnikom v Veržehu na čelu. Upati je, da bo nova organizacija v tem važnem kraju, kjer živi zavedno ljudstvo, močan stebel državne in demokratske ideje ob Muri. Pod krajevno organizacijo Veržeh spada tudi občina Banovci, odkoder je bil za podpredsednika skupne organizacije izvoljen župan g. Jože Topolnik in občina Bunchani, odkoder je za podpredsednika izvoljen g. Anton Petrovar.

V Ljutomeru se je isti dan ob 11. uri vršil mnogostevilno obiskan shod JDS, kjer sta poročala dr. Zerjav in dr. Lipold, o gospodarskih zadevah pa je govoril g. Lovro Petrovar. Predsedoval je poslevoedeči podpredsednik kraj. organizacije v Ljutomeru g. dr. Stanjko. G. dr. Gosak iz Ptuj je predložil resolucijo, v koji izraza iskreno sočustvovanje z brati v zasednem ozemlju. Vršil se je nadalje koristen razgovor v gospodarskih zadevah ljutomerskega okraja. Upati je, da bo lepo uspeši shod dal pobudo za novo živahno delo demokratov v ljutomerskem okraju.

V nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor k. o. JDS v Mengšu, v gostil-

— predvajanje violinistke ge. Bradkove s spremljevanjem orkestra. Prireditvi, ki so jo posetili seve tudi vsi vojaški in civilni reprezentanti in vsa mariborska narodna in kulturna društva, je zapustila res v vsakomur najveličastnejši vtis. Ob navdušenem plaskanju je h koncu predsednik kluba g. Bureš pozval publiko, da se korporativno poda v Narodni dom na protestno manifestacijo proti italijanskemu nasilju, ki vzbuja odpor vsakega Slovana. Sijajno uspeša slavnost je še povečala že itak velike simpatije Mariborčanov do bratskega češkoslovaškega naroda in razumevanje njegove heroične zgodovine.

Kulturni pregled

Razstava »Probuda«

V nedeljo ob 10. uri dopoldne se je v prostorih tehnične srednje šole otvorila razstava umetnostne šole »Probuda«. Na otvoritev je poleg mnogobrojnih predstavnikov oblasti in korporacij prišlo lepo število občinstva. Razstavo je otvoril g. profesor Volavšek s primernim nagovorom, v katerem je podal kratko zgodovino »Probude« od njenih začetkov do danes. Po nagovoru se je občinstvo podalo na ogledovanje razstavljenih del.

Vztrajnost, s katero deluje »Probuda«, je vredna vsega priznanja in upoštevanja. Letošnja razstava je najbolj živa priča uspehov njenega prizadevanja. Ideja, ki je rodila podjetje, se vtelesuje bolj in bolj vidno. Odkrila nam je celo vrsto talentov.

Razstava ima troje oddelkov. V prvem

vidimo glave in akte, katerih risanje je vodil g. akad. slikar Steri. Njegov način poučevanja se zrcali iz del učencev: pravilna risba na podlagi anatomskega študija. Ta način vceplja učencem osnovne pojme o risanju. V prvi vrsti vežba g. Steri risanje z ogljem in rdečnikom. To daje risbam potreben videz življenja in tvori prehodno stopnjo k slikanju. Ostale slike, katerih dovrševanje je vodil gosp. Steri, so izvršene v pasteli in akvarelu ter v olju. Poleg glav in aktov so razstavljene krajine. V teh se kaže samostojnost učencev še bolj vidno nego drugod. V drugem oddelku razstave nahajamo narodno ornamentiko, dekorativno pisavo in umetniško opremo knjiž. Gojenci v tej skupini so delali pod večjim vodstvom naših slikarjev gg. prof. Šantla in M. Gosparja. Tretji oddelček (v suterenu) obsega freske ali slikarje na presno.

amerikansko naglico, točnostjo, kakor mašine. Dajali so (22. t. m.) 135 milijard za funt, 70 za dolar, 22 za 10 Kč; za 100 dinarjev sem dobil 80 milijard. Zamena je šla hitro. Zadnji mi je stisnil v roko en bankovec za 50 milijard, 3 po 10, pa me je že odneslo. »Milijarde« so na eni strani potiskane, na drugi bele, kakor etikete na vinskih steklenicah...

Kolikor mi je dopuščal čas, sem hodil ogledovat, poizvedovat, primerjat. Trgovine z luksuzno robo, n. pr. juvelirji ali boljše oblačilnice itd., prodajajo le za zlato ali tujo valuto. Prodajalec ti pri tem omeni, da je takšen kup še najcenejši. Če hočeš plačati v markah, je občutno dražje. V trgovinah z živili pa morajo prodajati za marke, ker bi bodni in najbednejši sicer postali opasni.

Pričetkom prejšnjega tedna se je v Berlinu naenkrat iznova pojavil »Rucksackverkehr«, kakor pri nas leta 1918., samo v neprimerno večjem obsegu. Procsile z nahrbtniki se pomikajo s kolodvorov, polnijo predmetne vlake in prinašajo krompir, krompir, krompir. Pa drva, ali maslo ali zelje. Zaslina privatna aprovizacija. Pred peki in trgovinami na drobno že zopet stoji poloneze čakajočih. Na trgu za živila so vsak dan preprič, kravali, pa tudi že plenitve...

Pred parlamentom je mir. Vojaštva ne vidiš. Popolnoma je izginila piketaha, ki jih je nekoč povsod mrgolelo. Sedaj je redko srečaš zeleno »Schupo« ali plavo

»Sipo«, obe s čako. (Schutzpolizei, Sicherheitspolizei.) In vidiš, zlasti takoj izven glavnih prometnih ulic, pa tudi že na njih, nešteto prosjakov. Če jih pozornost pogledaš, spoznaš po obrazih, obleki in izrazu, da so vsi pripadniki srednjih slojev, intelligence, in jih je nova doba brez usmiljenja vrgla na cesto.

Uradniki, državni in zasebni, dobivajo svoje prejemke tedensko, po indeksu, za nazaj, tako da v sredo šele izvedo, koliko so prejšnji teden zaslužili. Nižji uradniki kontorjev in pisarn, n. pr. tipkarice, dobivajo tedensko 10 do 15 milijard. Advokati imajo nabite na vratih oglase, da znaša minimalni tarif za nasvet ali kratko konferenco 1 marko v zlato, udeležba pri naroku na okrajnem sodišču (Amtsgericht) minimum 3 zlate marke, pri zbornem sodišču (Landgericht) minimum 6 zlatih mark. To je minimalni tarif. Za zdravnike nisem izvedel drugega, ko da morajo stranci plačevati v angleškem denarju. Pijaker in auto imata svoj temeljni tarif, pomnožen z dnevnim multiplikatorjem. Za 3 km vožnje od Anhalter — na Lehrterbahnhof, s kovčgom, sem dal 2 milijardi, torej malenkost.

Za splošno orientacijo v cenah velja: Cene na debelo so glede običajnih predmetov industrije dosegle in deloma že preslele svetovno pariteto. Tako je n. pr. premog občutno dražji kakor v Jugoslaviji. (Tona 500 Din 20. t. m., danes za 30 % več.) Cene družih industrijskih iz-

delkov v veletrgovini se bližajo svetovni pariteti. V mali prodaji pa cene ne morejo slediti. Mali trgovec zato prodaja v izgubo. Ravno mala trgovina in obrt sta zato poleg »intelligence« najhujše udarjena ter sta v nevarnosti, da sploh izgubita svoj imetek. V mali prodaji leštev in v manjših restavracijah pa cene še ostajajo daleč pod pariteto. Masa se torej nevdre no proletarizira in pauperizira, ker ne more s cenami v trgovini in v obrti na drobno ter z mezdo za delo slediti pariteti. Najcenejši je zato »der tägliche Dienst«, brivec, čistilec čevljev, posluša, nosač itd., ki delajo vsi mnogo pod ceno, jedva desetino tega, kakor pri nas. Nosač je n. pr. nosil moj kovček pol ure daleč in zahteval 200 milijonov = 2 K! Zato pa je razmeroma draga dušna hrana. Nemška knjiga je danes izenačena s svetovno pariteto, bliže angleški, in je torej dražja kakor francoska, italijanska ali naša knjiga.

Tulec si mora svoj denar menjati vsak dan sproti jutraj; če si menjaš denar za več dni, si izgubil svojo prednost in plačal za vsak predmet več, kakor pri nas doma! Sicer je pa za tužca orientacija v cenah lažja, ker jih primerja s svojo valuto. Nemški domačin je desorientiran in ne ve, ali živi drago ali poceni. Mora pač pogledati, koliko denarja ima, in se po tem ravnati. Na plačilni dan zato drve gospodinje in moške, da za ves denar nakupijo zaloge za ves teden. — Anzat-

käufe — toda le najpotrebnejše življenske artikle, drva, krompir, mast. Brezdelnost pred 14 dnevi še ni bila vidna tuju, ce pa že prišla. Danes je ogromna. Boda je pred vratmi. Mnoge trgovine in sploh podjetja so začela v masah odpustiti nižje in srednje nastavlence. V čednjih dneh postaja položaj vedno bolj kritičen. Zato se množe vesti o nemirih.

Pošta neprestano povljuje pristojbine: ekspresno pismo v Jugoslavijo je stalo 20. oktobra 39 mil. mark, t. j. manj ko 1 K. Dinar, ki je 15. t. m. stal 45 milijonov mark, je 22. t. m. notiral že 10krat več, 450 mil. mark. Za brzojavko 10 besed (domov) sem dal 1 milijardo 600 milijonov, kar je bilo takrat »skoraj« 4 dinarje. Pri nas bi bila stala nad 50 Din. Dostavljanje se vrši uzorno. Telefon, interurbanski na močno zasedeni glavni progli Berlin-Hamburg me je stal za trinitutni razgovor 250 mil. mark = 2 K, čaka sem na spoj slabo uro. Na nam zasedenih stranskih progah čakaš par minut in plačaš bore 50 mil. mark. Tobak: fine cigare so izgibile iz prometa. Srednje stanejo 100—1000 mil. za kos (25 para 2 Din 50 p); cigarete so prav dobre in pol zastoj. Par čevljev 40 % cenejši nego pri nas. Volnena moška obleka nad svetovno pariteto, torej močno draga. Luksuzna ženska obleka zopet cenejša ko pri nas. Črna kava 200 mil., liker 3 do 600; torej pol zastoj.

Ker sem že povpraševal po vsem, sem

vprašal tudi kako je »das ewig Weibliche«, in so mi povedali s suhljatom »schnodderig« berlinskih humorov, da »in jeder Preislage von 2 Milliarden aufwärts«. Tuja valuta ima prednost. Tozadnja borza notira nadprodukcijo. Boda in prostitucija sta dvojička.

V Dresdenu ista slika, kakor v Berlinu. Reichswehr je baš vkorakala. Prvič vidim torej zopet vojaštvo. Sami krepi momci, stari pruski Drill, dobro rejeni, oprema prvoklasna, skoraj še boljša kot pričetkom vojne. Najnovije strojne puške, po dve na enem vozičku. Oficirji in vojaki po starem oholi, ponosni, stramm do ekscesa.

Breslau — ista slika. Ne, ni več ista. Osem dni pozneje sem tu, pa že vidim po ulicah znatno več prosjakov obeh spolov, gladne dece, gruče brezposelnih, gruče žensk... Prostitucija je tu očitno splošna in uprav vsiljiva. Po 100, po 200 mladih žensk, v gručah mirno stoji na križiščih, se izmučeno nasmilja, trudno vabijo — pogled je obupen. Ogromni kolodvor, eden med največjimi na svetu, pa grmi in buči in je poln prerivačev se množice, ki drvi, pa ne ve, kam.

V soboto Praga. Kakor da sem prišel domov, na zdravje. Zanimive pa mučne nemške sanje so za mano. V tem kotlu ni lepo. In vendar je ta narod vprašanje življenja Trda je pokora, pa ga še ni izučila, in njegovo politiko vodijo oni, ki je ne plačujeta. Vlatov.

jest. Po stanu so srodnejšci, zasebniki in uradniki obojega spola. Pokazali so, da razpolagajo mnogokje s sredstvi pravilne oblike, dobre luči in barve, tehnike raznih materialov in primerne kompozicije. Razstava dokazuje, kako je treba samo vztrajnost in dobre volje, da se dosežejo dobri uspehi. Seveda se morejo talenti razviti samo pod roko dobrih učiteljev.

Šola, ki sloni na narodni podlagi in ima namen razviti našo individualnost v okviru umetniške obrti narodnega sloga, jasne gnotne in moralne podpore javnosti v polni meri. Čim več umetniško vzgojenih oči bo v narodu sodilo o proizvodih naše narodne obrti, tem bolj se smemo nadejati, da bodo ugajali izdelki naših obrtnikov in naše industrije tudi izven nas. Potem nam tudi ne bo več treba kriti lastnih potrebščin z blagom tujega tuga, nasprotno: naš okus bo privabil tudi na naš trg tujce, katerim umotno nudi zahtevnost in okusno umetniško izdelanega blaga. »Probuja« nas bo tu s svojim delom krepko podprla.

«Lisinskijeva» vokalni koncert so v Zagrebu vedno glasbeni dogodki prvega reda. Mešani zbor izvajajo na svojih koncertih najrazličnejše skladbe iz vse svetovne literature ter z veliko vnuem prireja tudi cerkvene koncerte. Del cerkvenega koncerta vrši se tudi v Ljubljani dne 3. novembra ob 8. uri zvečer v Univerzitetni dvorani, kjer izvajajo »Lisinskijeva« Palestinskijevo mašo »Missae pape Marcelli«. Poleg te maše izvajajo še 4

stare italijanske madrigale. Vstopnice za ta koncert se dobivajo v Matični knjižarni.

Koncert pianista Antona Trosta. V ponedeljek dne 5. novembra 1923. zvečer ob 8. uri v dvorani Filharmonične družbe priredi znani naš najboljši pianist g. Anton Trost svoj klavirski koncert, na katerem izvajajo Bachove, Brahmsove, Skrijabinove in Chopinove skladbe. Nastopni spored javimo. Vstopnice se od srede dalje v predprodaji v Matični knjižarni.

Predavanja o filozofiji bo vnovič začel univerzitetni prof. dr. Fr. Veber v nedeljo dne 4. nov. ob pol 11. uri v prizemlju ljubljanske realkle. Predmet po želji slušateljev: psihologija ali pa etika. Pristop vsakomur prost.

Ljudska visoka šola v Ljubljani. Akad.-soc. pedagoški krožek sporoča, da priredi ciklus predavanj za širše občinstvo v Ljubljani. Predavanja se bodo vršila na univerzi vselej ob 10. uri dopoldne. Začetek predavanj dne 4. novembra. Teme predavanj so sledeče: O potrebi nove orientacije; O zglelih iz življenja; O življenjskih temeljih rodbine; O zakoniti zaščiti rodbine in dece; O osnovnem šolstvu; O strokovnih šolah; O srednji šoli; O grozečem nastajanju duševnega proletariata; O nalogah občine; O plančevanju udamen narodu; O kinu; O umetnostni politiki; O časopisu; O cerkvi; O versu in naboženstvu; O lepici knjigi in javnih knjižnicah; O gledališču; O telovadnih in sportnih organizacijah; O narodnostni ideji.

so bolj poglavje iz prakse kot iz teorije. Ostrejši tekem bi mu še ne bilo poveriti. Publike dovolj.

Ilirija komb. : SK. Celje 4 : 2. — Kombinirano moštvo Ilirije je podalo v prvem polčasu zelo lepo, hitro in smoteno kombinacijsko igranje. Skoro vsak napad je končal s strelom na gol, podajanje žoge je bilo umerjeno, tudi prevzemanje žog in pokrivanje protivnika je bilo dobro. SK. Celje v tem delu ni prišel do prave veljave. Nahajalo se je v defenzivni ter podvezlo le osamljene napade. Pri stanju 3 : 0 so se menjali prostori. V drugem polčasu je Celje takoj začetkoma krepko napadalo ter doseglo dva gola. Pokazalo je lepo kombinacijo in dokaj dobro obvladovanje žoge, toda slab start in pomanjkljivo igranje na glavo. Proti koncu igre je prevzela inicijativno zopet Ilirija in dosegla po idealnem голу Macorattija končni rezultat 4 : 2. — V predtekni so nastopili juniorji Ilirije proti Panoniji. Tekma je ostala neodločena z 0 : 0.

Maribor: S. V. Rapid : S. K. Maribor 5 : 0 (3 : 0). Nedeljska tekma je prinesla nepričakovano velik poraz mariborskemu prvaku. Rapid v kompletni postavi je bil sicer Mariboru, ki je nastopil z rezervami in brez vratarja Glazera, ki ni več član, nadmožen, vendar je imel veliko sreče. Sodnik g. Sepec. Občinstva veliko. Igralo se je na prostoru Rapida, ki pa ni prikladen za večje tekme.

Zagreb: Graški Sturm je v nedeljo porazil s 4 : 0 (2 : 0) Gradjanskega, ki je nastopil s 6 rezervami. Gradjanski je bil zlasti v drugi polovici v premoči, vendar pa vsled slabe igre svoje napadalne vrste ni mogel preprečiti poraza od strani Sturma, ki sicer ni pokazal nič posebnega. Prvenstvene: Derby : Slavija 4 : 2. S to zmago preide Derby v prvi B razred. Uskok : Grafika 2 : 1. Atena : Sokol 4 : 1. Croatia : Južna železnica 11 : 0. Unitas : Union 10 : 1. Rapid : Olimpija 4 : 0.

Dunaj: Rapid, ki se je po svoji sobotni zmagi nad Vlenno s 3 : 1, zopet povzpel na prvo mesto prvenstvene tabele, je ostal na čelu le en dan. Z svojo nedeljsko zmago nad Slovanom 5 : 0 (2 : 0), je Slimmering dosegel enako število točk kot Rapid, ima pa boljše razmerje golov

kot Rapid, vsled česar stoji sedaj na prvem mestu. Amateure : Hakoah 3 : 0 (1 : 0). II. razred: Rudolphshügel : Cricketer 4 : 1 (2 : 0). Neubau : Simmeringer Sportvereingung 2 : 2. Phönix : Germania 1 : 0. Floridsdorfer : Donaustadt 7 : 1. WAC : Strassenbahner 7 : 1. Pri jateljska tekma med DFC. (Praga) in Sportklubom je končala z zmago Pražanov z 2 : 1 (0 : 0).

Budimpešta: Madžarska : Švedska 2 : 1 (2 : 1). Nelahka zmaga Madžarov. Kodanj: Kodanj : Berlin 5 : 0 (2 : 0). Pariz: Norveška : Francija 2 : 1.

Službene objave LNP. — Čitajo se s pravom nastopa dne 4. 10. za SK. Jadran: Lombar Fran; za Lask: Sever Igor. Žitnik Maks; za SK. Slovan: Bucek Ivan; nadalje s pravom nastopa dne 24. aprila 1924 za SK. Slovan: Vidmar Fric. — Preklic prijave igr. Ivana Buceka za SK. Korotan ter igr. Frica Vidmarja za SK. Jadran se je vzel na znanje. — PO. v Celju se naproša, da zasliši igr. Dürschmida (Atl. SK.) radi incidenta pri tekmi Atl. SK. : Jadran dne 21. t. m. ter poročila o tem do 31. t. m. podsezu. — Kazenskemu odboru se proda igr. Jereb Maks (SK. Svoboda, Ljubljana). — Objave glede izdaje novih legitimacij se popravljajo v toliko, da imajo predložiti klubi po dve fotografiji vsakega verificiranega igralca. Na obratni strani slike mora biti ime igralca in žig kluba, fotografije je oddati v vizitnem formatu. Zadnji rok za izročitev je 15. novem. Tajnik II.

Prvenstvena tekma 1. razreda na Dunaju. Včeraj je premagal Rapid na čelu tabele stoječo Vlenno s 3 : 1 (2 : 1) in si s tem pridobil prvo mesto v tabeli.

Plavalna sekcia SK. Ilirije, vabi vse člane in vsakogar, kdor se zanima za plavalni sport, na sestanek, kateri se vrši v petek, dne 2. novembra v prostorih Sportne zveze v Narodnem domu, točno ob 8. zvečer. Za člane je sestanek obvezen.

Službene objave LNP. — Prvenstvena tekma Slovan : Slavija se vrši 1. t. m. ob 15. na igrišču Ilirije. Službujoči odborniki g. Gregorič, blaginjsko službo vrši SK. Slovan. Prvenstvena tekma rezerv se vrši ob 9. na istem igrišču. Službujoči odborniki dopoldne g. Kregelj. — Tajnik.

v obeh teh slučajih moralo pacijentu sugerirati in da so to najradikalnejša sredstva za zdravljenje bradavic. Ozdravljenje bradavic potom sugestije se pri otrocih naglo doseže, pri odraslih pa je za tako zdravljenje treba več tednov. Neki zdravnik, ki se je natančno bavil s to boleznijo in njenim zdravljenjem trdi, da sugestija ne pomaga edino le v slučaju, kjer so bradavice psihogenega izvora.

× Zakaž ženske več govorijo nego moški? Nedavno je pariški »Matin« stavil svojim čitateljem zanimivo vprašanje: »Zakaj se trdi povsod, da ženske govorijo več nego moški. Na to vprašanje je list prejel mnogo prav interesantnih odgovorov. Večina čitateljev je sicer odgovorila na vprašanje šaljivo, a nekaj fiziologov je odgovor utemeljilo s strogo znanstvenim razlago. Teh odgovorov list ne objavlja, ampak jih hrani, da doseže z njimi pozneje čim večji efekt. Evo, kaj je odgovorila neka dama na stavljeno vprašanje: »Ženske govorijo več nego moški edino zato, ker jih govorjenje manj utruja. Glasovne opne so namreč pri ženskah krajše nego pri moških. Radi tega je treba relativno manj zraka, da vibrirajo. Basist čuti n. pr. večji odpor priju nežgo sopranistinja. Tru den človek ne govori rad mnogo. Iz tega sledi, da se moški pri govoru bolj trudi in zato manj govori.« Neki moški pa je odgovoril: »Ženini utisi ne prodrajo v splošnem v globoke centre, kjer se porajajo refleksivne misli. Psihološka aktivnost je pri ženskah hitrejša in se lažje pojavlja v govornem izrazu.«

× Žena, ki ne ve, kaj je ljubezen. »Chicago Tribune« poroča: V malem mestecu La Crosse v Zedinjenih državah je nedavno umrl delavec, kolega listine so se glasile na ime William Taylor. Njegova smrt je razkrila zelo zanimiv slučaj. William Taylor je bil pravzaprav ženska. Kljub temu, da je bil oženjen 40 let, njegova žena Carrie Taylor ni nikoli dvomila, da ima poleg sebe mesto moža ženo, kakor je ona sama. Ko so ji sporočili, da je bil njen soprog ženskega spola, se je silno začudila. O svoji poroki je izpovedala: »Seznanila sem se s Taylorom pred 43 leti. Takrat mi je bilo 16 let. Leto dni kasneje sem se poročila in živela skupaj na kmetiji. Ves ta čas mi ni nikoli prišlo na um, da bi moj mož bil — žena. Midva nisva živela pravega zakonskega življenja, ker otrok nisva hotela. O tem pa tudi nikoli nisva govorila. Jaz sem imela zelo rada Williama. Kaj je ljubezen? Tega točno ne vem... Vem samo to, da sva ves čas bila zelo srečna. Le takrat, ko sem s svojimi sosedi govorila o najinem rodbinskem življenju, sem opazila, da mo žu to ni po volji. Spalnica sva imela oddeljena, zato se tudi nikoli nisva mogla spoznati, kakor je to običajno pri drugih.

× Oboliel radi telefonskih slušalk. V dunajskem zdravniškem društvu je predstavil te dni docent dr. Stein nekega pacienta, na katerem se je pojavila nenavadna kožna bolezen na spodnjih delih uhljev. Bolezen, je trajala 18 mesecev je bila izprva povsem zagoteta, a končno se je vendar ugotovilo, da je nastala radi češče uporabe telefonskih slušalk. Bolniku ki je, vršče svojo službo čisto telefoniral, očitno ni prijal lak telefonskih slušal. Šele ko je telefoniranje opustil in so v pisarni, kjer je služil stara slušala zamenjali z novimi, je okrevel. Zanimivo je, da je dr. Stein v zadnjih šestih mesecih doživel več slučajev te vrste. Kakor je videti, ima tudi telefoniranje svojo nesrečno stran.

× Potovanje pod vagonom orientekspresa. Iz Pariza poročajo, da je neki 17letni mladenič, rodom Madžar, prepotoval 1600 km pod vagonom orientekspresa. Nenavadnega potnika so opazili železničarji šele na postaji Troyes po 38 urni vožnji. Njegova obleka je bila obložena z debelo plastjo blata. Potnik je nastopil svoje potovanje v Budimpešti. Pri preiskavi so našli v njegovih žepih samo 2 madžarski kroni.

× Zemlja brez poštnega urada. Angleško časopisje poroča, da je neka angleška kolonija izdala lansko leto svoje lastne znamke, dasi v celi deželi ni bilo nobenega poštnega urada. To ozemlje je otok Barbuda, ki spada v skupino Leewardskih otokov. Otok je l. 1922. izdal svoje prve avtonomne znamke. Ker pa ni imel pošte, so bila pisma z ladjami odposlana na bližnji otok Antigua in tam žigosana ter dana v promet. Radi slinca popraševanja po teh znamkah s strani filatelstov je otok letos otvoril svojo prvo lastno pošto.

× Vojak težak — 22 kg. Francosko časopisje poroča, da je nedavno neka vojaška francoska vojna komisija asentrala najmanjšega francoskega vojaka. Piše se Andre Boisier iz Pontichyja v Savojski. Vojak je visok 1 meter 25 centimetrov, težak pa natančno 22 kg. Za pisarniško vojaško službo je pač dobro vse kar nosi hlače.

× Brzjavna zveza med Evropo in Indijo. Med britansko brzjavno upravo, nemškimi državnimi ministrstvom za pošto in indoevropskim brzjavnim društvom v Londonu je bil dosežen sporazum glede upostavitve kontinentalne brzjavne zveze z Indijo. Ta proga vodi iz Londona preko Emdena, Berlina, Varšave, Odese, ob obali Črnega morja preko Tiflisa v Teheran. V Teheranu se proga razdvaja: ena proga vodi preko Kermana neposredno do Kurahe v britansko Indijo, a druga do Bušire na Perzijskem zalivu, kjer se priključi indijskemu kablu

Sportni vestnik

Jugoslavija : Češkoslovaška 4 : 4 (4 : 2)

Lep uspeh jugoslovanske nogometne reprezentance.

Z veliko napetostjo, toda tudi z veliko bojaznijo so vsi sportni krogi Jugoslavije pričakovali izid nedeljske nogometne tekme med našo in češkoslovaško reprezentanco. Vsi so z ozirom na ne preveč srečno sestavo našega moštva in na to, da večina igralcev ni bila zadnji čas ravno v najboljši formi, pričakovali, da se bodo Čehoslovaki krvavo maščevali za lanski poraz, kateremu je sledilo precej napeto razmerje v odnosih med obojema nogometnima savezima. Dosedanje tekme med obema reprezentancama so izpadle nastopno: V Anverzu 0 : 7, v Pragi 1 : 6, v Zagrebu 4 : 3, torej dve izgubljeni in ena dobljena tekma. Razmerje golov 16 : 5 za Češkoslovaško.

Tekmi je prisostvovalo nad 20.000 gledalcev. Čehoslovaško moštvo je neprijetno iznenadilo. Predvsem je docela odpovedal znani srednji krilec Kada, ki je bil daleč izpod svoje navadne forme. Jugoslovani, ki so se kmalu znašli na mokrem terenu, so že v četrtni minuti po Peikovici dosegli vodstvo. Tudi nadalje so obdržali nadmoč na polju. Jovanović je nato v 6. in 15. minuti zabil še dva gola. Sedaj se Čehoslovaki potrudijo in zabijejo po Čapeku prvi gol, toda takoj nato zabije Babić četrti gol za Jugoslavijo. Jugoslovani se borijo izredno pozitivnovalno. V 40. min. je bil Čapek protipravilno napaden. Sodnik Braun z Dunaja diktira enajstmetrovko proti Jugoslovanom; ki jo Čapek pretvori v gol. Po pavzi prevzamejo Čehi vodstvo ter se Stajpu z dvema lepima streloma posreči izenačiti.

Naši reprezentanci, ki je šla v boj brez upa zmage, moramo čestitati k lepemu uspehu, ki ga prdstavlja neodločen izid tekme proti najboljšim nogometašem Evrope

Stafetni tek Kranj-Ljubljana

S. K. Jadran je razpisal prehodno darilo za stafetni tek Kranj-Ljubljana (24 kilometrov). Ker je bila to prva prireditev te vrste v Jugoslaviji sploh, je seveda vladalo za izid veliko zanimanje ne le med našimi sportniki, temveč tudi med občinstvom. Priznati moramo, da imajo taki teki predvsem velik propagandni pomen. Širše občinstvo, pri katerem žalibog ne najdemo še pravega zanimanja za sport, se ob takih prilikah seznani z velikimi koristmi, ki jih nudi pravilno izvrševanje zdravega sporta za telesno vzgojo naše mladine. Zaradi tega moramo šteti v veliko zaslugu S. K. Jadranu, ki ima v svojih vrstah najboljši tekač na dolge proge, da je z razpisom prehodnega darila omogočil nedeljski stafetni tek. V nastopnem podrobno poročilo:

Na startu v Kranju na Gašterju pri km 24. so se javile štiri stafete in sicer LASK, Ilirija, Jadran I. in Jadran II. Vsaka stafeta je imela po 6 tekačev razen Jadran I., ki je obstajala samo iz treh tekačev. Start točno ob 10. Vodstvo prevzame takoj tekač Jadran I. Silvio Praunseis, ki vodi v ostrem tempu, Lask in Ilirija držita tempo z njim, dočim ko teče tekač Jadran II v stilnem tempu. Pri km 21.8 t. l. po km 2.200 podčte tekač Ilirije tempo in pade; s tem je bila usoda Ilirske stafete zapечатena. Jadran II. pritisne in preteče Laska. Pri oddaji prve stafete Jadran II za 10 m pred Laskom, Jadran I., ki ima preteči dve progi po četrtem kilometru 100 m pred njima. Pri drugi progi vodi Jadran I. za 100 m, Jadran II. 10 metrov pred Laskom. Pri tretji predaji vodi Jadran I. (Jamnik, ki pa že malo popušča); Lask pride na predajo za 220 metrov pred Jadranom II. Tekoč Jadran II. (Kristan II) preteče v krasnem tempu

Laska in stafeto Jadran I. ter se povzpne po klancu v Medvodah ter pride kot prvi na predajo pri km 8, 100 m pred Laskom, Jadran I. 250 m za Laskom. Vodstvo stafete drži Jadran II. do zadnje predaje. Kmalu nato izpade najboljši tekač Jadran I. (Kregelj Mirko) vsled indispozicije. Hudi boj se bije na zadnji progi. Lask napne vse moči, da bi pretekel Jadran II. (Bar Jule), ki začne takoj z ostrim tempom, katerega vzdrža vse do Narodnega doma, potem pa z lepim efektinim zaletom doseže ob ogromnem aplavzu občinstva cilj, 20 m za njim Lask. Zmagovalna stafeta Jadran II. je pretokla progo v 1 : 32 : 45.

Prehodno darilo S. K. Jadranu ostane torej za leto 1923.—24. pri Jadranu. Z leti bi bilo, da se priredi še več takih prireditev. Posebna zahvala gre tvrdki J. Oorec, ki je dala brezplačno avtomobil na razpolago in tako omogočila prireditev. Kakor doznavamo se pripravlja maratonski tek (42 km), ki bo tudi prvi v Jugoslaviji.

Ostale nogometne tekme

Beljak: Ilirija : Villacher SV. 1 : 2. Prvo moštvo Ilirije je nastopilo v nedeljo v Beljaku proti Villacher Sport-Verenu prvaku Kärntner Fussb. Verbanda. Vkljub tehnični premoči je Ilirija podlegla v razmerju 1 : 2. Z izjemo obrambnega tria Miklavčič-Dolinar-Milan moštvo ni bilo v dobri formi, med napadom in krilsko vrsto zopet ni bilo pravega kontakta in v navali je manjkala poteza na gol. Razen tega je notranji trio malo in slabo streljal. — VSV. je od pomladanskega gostovanja v Ljubljani zelo napredoval. Vsled svoje velike požrtvovalnosti in agilnosti je bil to-pot enakoveren protivnik. Zadnje četrtn ure mu je uspelo doseči rahlo premoč in odločiti igro v svojo korist. — Igra je sodil italijanski sodnik Carogatti; pokazal se je naklonjenjšega domačemu moštvu; prvi gol za VSV. je rezultiral iz of slda. — V splošnem je igra Ilirije in tudi cela tekma uzajala. Prisoten je bil med drugimi naš konzul v Celovcu g. Protič.

Ljubljana:

Atletiki (Celje) : Primorje 1 : 0 (1 : 0)

Nedeljsko gostovanje celjskih Atletikov ni povsem opravdalo glasov o njihovi odlični formi. Moštvo sicer razpolaga z nekaterimi rutiniranimi igralci, od katerih je daleko najboljši znani Dürschmied, vendar pa v celoti ne pomeni nič za najboljši v drugem razredu opasnega nasprotnika. Napad je do prve pavze ostal dovolj kompakten in se je zdel od časa do časa absolutni gospodar položaja. V drugi polovici je bil njegov vodja Dürschmied zaposlen v obrambi, vsled česar so ostali le še poskušali srečo, ki jim pa ni bila več mila. Par pasov po obeh krilih so izjalovili krilci Primorja, od katerih je bil izbornen Vrančič, najpožrtvovalnejši pa Zucchiatti. Krilska vrsta Atletikov ni bila na višini. Obramba je bila najsigurnejši del, vendar pa bi brez pomoči Dürschmieda ne bila zdržala pritiska nasproti napadalcev v drugem polčasu. Vratar je nudil bore malo garancij; k »središču« so Primorci slabo streljali.

Primorje je nastopilo kompletno ojačeno v desni zvezi z nekimi Majdučanom, ki pa to pot še ni dosegel ostale napadalne vrste. Malo boljše, čeprav še vedno počasen in neodločen, je bil na desnem krilu, kamor se je umaknil v drugi polovici. Drugi napadalec so bili aglini in so pokazali dovolj prodorne moči, toda pred golom so malo in slabo streljali. Koristnejša dela sta bila krilci in obramba. Ugajala sta posebno oba branilca, ki postajata od tekme do tekme boljši par. Vratar je storil svojo dolžnost; edini gol dneva mu je bil bombardiran. Igra je bila ves čas fair.

Sodnik g. Hanuš je zadovoljil obe strani, vendar pa ni bil brezhiben. »Poučb-

Iz življenja in sveta

Barve v stanovanju

Vsled izredno visokih cen pohištva moramo dandanes opustiti vsako razkošno opremo stanovanja in se zadovoljiti z najnavadnejšim. Toda kljub temu lahko umetniško in harmonično opremo svoje stanovanje. Vsiljivo razkošje, ki so ga ljudje preje uganjali z različnimi opravljenimi predmeti, je vodilo čestokrat k neokusnostim; kajti preprosto opremljenje zadovolji naš estetični čut veliko bolj kot pa pohištvo z različnimi nepotrebnimi ornamentali. Ta preprosta oprava se pa mora v stanovanjskih prostorih harmonično prilagoditi enotnemu vtisu.

K temu veliko pripomore sredstvo, katero se je dosedaj pri opremljenju stanovanj zelo malo upoštevalo, ki ne stane dosti in vendar lahko dovede do najmočnejših umetniških učinkov. To so barve.

Ze starl nomadski narodi v Orientu so pokazali, kako se lahko preproste prostore z barvastim blagom in pisanimi tkaninami udobno opremi. Tudi Oeethe je v svoji »Farbenlehre« razpravljal o čutno-nravnem učinku barv in dokazal, kako učinkujočo, razveseljivo, razburljivo in osrečujejočo moč imajo zelene, rumene, rdeče ali modre barve. Neki nemški arhitekt, ki polaga pri opremljenju stanovanja največjo važnost na barve, pravi v svoji razpravi sledeče: »Čarovniki lahko postanejo s pomočjo barv; kajti vedno popravimo z njimi, kar je pogrešili ali pozabili stavbenik, ki včasih ni noben mojster v svoji stroki, ali pa lahko pokrijemo z njimi, kar ni napravil tako, kakor nam prija. Pravilno izbrane, napravijo barve velike prostore majhne, majhne popravijo v široke, izpremenijo nizke v visoke in obratno; pa tudi premenjajo svetlobo v prijetno poltemo in narobe. Na čisto preprosto način dosežemo z njimi prijazne kotičke in vzdolbine, v katerih se prijetno sedi, dela in kramlja, tiste udobne prostore v prostorih, katerih ne bi hoteli nikoli pogrešati. Drugačna tapeta na steni in druga preproga na tleh zadostuje popolnoma, da si napravimo tak prostorček v prostoru. Z barvami lahko tudi združimo pohištvo s stenami, da celo cele skupine stanovanjske opravle lahko zedinimo skupaj v ubrano enoto.

Dedičnost

O dedičnosti imamo dandanes že veliko literaturo. Včasih so se dedičnosti smejali. Šele poskusi z graham in drugim sočivjem, drevjem in z raznimi živalmi so prinesli več jasnosti tudi o dedičnosti med ljudmi. Pododejuje se duševne in telesne lastnosti, žal, da najočividnejše slabe lastnosti. Največkrat preskakuje dedičnost od pradedna na očeta ali od deda na vnuka; bližnja dedičnost od očeta na sina ali od matere na hčer je redkejša. Nič redkega ni, da se v rodbinah pododejuje abnormitete. Tako so n. pr. obitelji, v kateri imajo člani po več prstov na rokah ali nogah. Včasih ima kako deto šest prstov. Ako se zasleduje ta pojav nazaj v obitelji, se gotovo najde deda ali babico, ki je imela tudi šest prstov, bodisi da je bil šest prst docela razvit ali le rudimentaren. Včasih imajo vsi člani fa-

milije po šest prstov, včasih le posamezniki. Dandanes dajo roditelji šteti prst operirati otroku takoj v prvi mladosti. Včasih so za take pojave niso brigali. Tako je imel celo kralj Karel XII. švedski po šest prstov na nogah, kar ga je pri hoji oviralo in je moral nositi posebne čevlje.

Tudi abnormalna debelost je dedična. Na Angleškem (Harrow) je nedavno umrl neki Atkins, ki je tehtal 140 kg. Njegova brata sta tehtala po 148 in 160 kg. Tudi dolžina teles je dedična. V orijentu žive izredni dolgini. Neki Hassan Ali je imel sinove, ki so bili po dva in pol in po dva in tritret metra visoki. Druge obitelji se odklikujejo z dolgoživostjo. Anglež Parr Tomaž, oče Katarine, žene Henrika VIII., je dočakal 152., njegov sin 113., njegov vnuk 109., njegov pravnik Robert pa 124. leto.

Prostovoljno gladovanje in njega učinki

Več slušateljev fiziološkega oddelka univerze v Čikagu je na sebi dokazalo, da povzroča večdnevno prostovoljno gladovanje pomlajenje različnih človeških organov, obenem tudi zopetno pridobitev in okrepitev izgubljene energije in reguliranje delovanja prebavil.

Gidč. dr. Margareta Kundova, slušateljica imenovane univerze ni zavžila celih 15 dni nobene hrane. Pila je samo destilirano vodo. Prisostvovala je med tem časom vsem predavanjem in je hodila peš v laboratorij in od tam zopet domov. Dr. Kundova poroča, da se je po par dneh njeno pozeženje po hrani popolnoma poleglo in da se je pri vsem tem počutila jako dobro. Shujšala je med tem prostovoljnem postom za 16 funtov; dosegla pa je svojo prejšnjo normalno težo že po desetih dneh, ko je zopet pričela uživati hrano. Tudi drugi slušatelji, njeni kolegi, ki so napravili isti eksperiment, so poročali enake rezultate.

Prostovoljno gladovanje ni tako huda stvar kakor si jo ljudje navadno predstavljajo. So bolezn, zlasti bolezn prebavnih organov, pa tudi druge, ki se dajo potom posta izvrstno kurirati. Seveda se je treba postiti smotreno, ker tudi post je diletetično sredstvo posebne vrste, ki ga je treba uporabljati zelo previdno, ako hočemo doseči dobre uspehe. Po končani postni kuri je treba zavživati hrano stopnjama, v začetku zelo skromno, sicer postane efekt zdravljenja s postom lahko enak ničli ali pa celo poslabša zdravje. Tisti, ki se poste prvič, smejo to storiti le pod večjim zdravniškim nadzorstvom.

× Zdravljenje bradavic. Francoski strokovni medicinski listi so se bavili v zadnjem času z zdravljenjem bradavic potom sugestije, čaranja in drugih nealopatičnih sredstev. Francoski zdravniki naglašajo, da je mogoče ozdraviti bradavice prav lahko potom sugestije. Zdravnik dr. Nigi navaja slučaje, da so bradavice zelo naglo ozdravile, če se namočijo z vodo, ki jo daje vejica divje smokve. Iste uspehe so dosegli nekateri s čisto destilirano vodo. Naravno je, da se je

«Odkod si prišel prej s to posodo in živem?»
«Iz četrte kuhinje, ki je v podobni votlini kakor je ta-le, in je po hodniku v zvezi z okroglim poslopjem, kjer so skladišča in kasarna.»
«Kdo posreduje med vašim milostljivim gospodom in vami, navadnimi vojakovi?»
«Človek ne, telefoni.»
«Koliko je vseh ljudi v gradu?»
«Jaz jih poznam le trideset, včevši tudi Raha in mene. Vem pa, da jih je več, samo koliko in kje so, tega ne vem.»
«Kdaj zaprete vrata?»
«Ze pred pol ure je naznanil zvonec, da jih zapro. Sedaj ne boste srečali žive duše v notranjem poslopju in na okroglem hodniku. Vsa vrata so zaprta in napolnjena z električnim tokom, razen teh-le tu in pa kuhinjskih, ki ostanejo celo noč odprta, da si lahko stražnika postrežeta, če sta lačna; kajti vsega nam dajo v izobilju, le vina ne; alkohola sploh ne pijemo. Ob osmih zjutraj se prekine tok skozi vrata in začne se spet običajno dnevno življenje: živahno vrvenje, ljudje so vsi oboroženi, straže...»
«Kaj veš o gradu, kako žive tam, kaj...»
«Nič, prav nič! Nikdar nisem še bil, nikdar nisem še hodil dlje in višje kakor do stražne dvorane. A tudi tisti iz čete, ki kaj vedo, tudi ti molče, ker smo vsi obdani z voluni in vsako najmanjšo nepremišljenost in blebetavost

kaznuje gospod s smrtjo... Zato vas prosim, če vam je kaj na mojem življenju, da me potem, ko odidete, odvedete seboj. Drugače me čaka smrt z električnim tokom.»
«Vzel te bom seboj,» dé Sainclair, «Corsat, zamaži mu zopet usta in zveži ga kakor prej! Mrtvega pa skrij pod posteljo! Hitro! Pilou, ti pojdeš z menoj!...»
Sainclair stopi k telefonu, si ga previdno ogleda in nadaljuje:

«Nerodno bo, če med tem gospodar telefonira. Boš moral paš ti, Corsat, govoriti, kakor boš vedel in znal. In če kdo pride, ga ubij. Nahačamo se pa v nerodnem položaju, da moramo ubijati, če nečemo biti sami ubiti. In pa še to, Corsat, poslušaj! Zlaj je ura polenajstih. Če se do polpete zjutraj ne vrne ne Pilou ne jaz, odidi skozi lino po vrvi in se vrni v Kolmar. Počakaj tam tri dni, potem pa pojdi v Pariz h gospodu Prillantu.»
«Prav, gospodar.»
«Torej vse v redu. Pojdi, Pilou! Govoriti zdaj, se pravi izgubljati čas. Skušati morava doseči vse tekmo noči, in upam, da bova, predno se začne življenje v gradu, vsaj toliko vedela kakor Wolf, in napravila bojni načrt. Naprej! Corsat, bodi oprezen!»
Sainclair in Pilou odideta. Stopnišče je razsvetljeno, prav tako okroglo poslopje. Vsa mnogostevilna vrata so zatvorjena, le ena, kuhinjska, so odprta. V kuhinji ni nikogar. Iz za nekimi vrati se čuje smrčanje.

«Hajdemo, da pridemo na okrogli hodnik,» pravi Nyctalope.
Stopata še višje po stopnicah nazgor. Dospeta v obokan prostor, kjer se stopnice nehajo. Na levo in desno vodita predora v temo: vhod na okrogli hodnik, po katerem se pride v grad sam.
Sainclair je vso pot od stražnice po vijugastih stopnicah pazil, da ne izgubi orientacije. In tako se je takoj odločil za desni vhod, kajti stolpišč na obzidju, v katerem je po vsej verjetnosti bivala ženska, je po njegovem mnenju bil na desni strani.
Stopita v predor. Ze po par korakih prideta v tako temo (ker je vsa svetloba prihajala le od stopnic in od obokane kleti, hodnik pa ni bil raven, ampak okrogel), da se je Pilou mogel zanašati le še na svoje fino uho, oči so zrla le še gosto črno tmino. In po časi, korak za korakom, sta hodila po neštevilnih ovinkih vedno v krogu.

Naskrat Nyctalope postoji in Pilou za njim.
Iz črne teme se jima prikaže za njanso svetlejša četrkotna plošev in sive zrak se jima zavalovi nasproti. Bila je lina v zidu, brez oknic in stekla. Preko te plošve se je nekje iz dalje zasvetila tenka navplena špranja.
Sainclair se skloni skozi lino in opazuje, potem pa se obrne k Pilouju:
«Glej, tam-le je stolpišč na obzidju, ki smo ga poprej opazovali. Morala bi še skozi stražno dvorano, in potem bi bila v pritiščju onega dela gradu, nad katerim se dviga stolpišč. Toda... Pilou! Najina noža sta močna, zid je že star. Ti bi odtod lahko splezal do stolpiča... In zgoraj bi pritrtil laso. Jaz pridem za teboj...»

«Poskusimo,» odgovori Pilou. «Primate vrv, drugi konec si bom privezal pa jaz za pas. Odvijajte jo počasi, kakor se bom oddaljeval. Vaš nož?»
«Evo ga. Počakaj še malo!»
Lina je bila dovolj široka in visoka, da bi se lahko oba splazila skozi njo. Toda močan železni križ jo je delil v štiri predele. Zato vzame Nyctalope svojo električno žago in z njo odstrani železje.
Pilou se splazi v lino in pogleda ven. Tenka svetla navplena črta mu kaže pot.
S prati tiplje po zidu in zapiči vanj svoj nož. V tiho noč se začuje lahen šum odkrušene malte. Pilou stopi z boso nogo na nož in ko vidi, da ga drži, se vzpne gibko kakor kača še z drugo, išče z roko mesta, kamor bi vtaknil drugi nož, se z nogo opre ob pomole in stopi na drugi nož, prvega pa izdere. Tako pleza po nožih kakor po stopnicah, in s seboj vleče laso, ki mu je privezan za pas...
Ko dospo do stolpiča na obzidju, mu ni težko najti med razpokami in štrlečim kamenjem mesta, kamor zagodi in pritrtil laso. Potem preizkusi še, da-li trdno in dobro drži, se nasloni na zid in čaka.

Nyctalope ves čas skrbno in tesnobno sledi vsaki Piloujevi kretnji — čitatelj naj blagovolji pomisliti, da se je plezanje vršilo v višini kakih sto-pet metrov nad zemljo, in tudi on bo potem vedel ceniti hladnokrvnost in akrobatsko spretnost Pilouja v teh vtoglavnih višinah — in kar oddahne si, ko vidi, da je Pilou na cilju.
Sam zase se ni bal prav nič.
Sainclair se splazi skozi lino, z nogami naprej, pritrtili drugi konec vrvi

za železni križ, ki ga je bil malo prej izžagal iz okna, križ pa zagvozdi tako v notranjosti okna, da ga vrv, ki je bila dobro napeta med lino in stolpičem, ne more potegniti seboj skozi lino. Nato se oprime vrvi in spusti v temno noč.
Lahkota mu je bila plezati po vrvi, kljub temu, da se vsled napetosti vrvi ni mogel opirati z nogami ob zid.
Ko pripleza do stolpiča, se oprime s rokami dveh malih stebričev na obzidju, z nogo se opre v nekak podzidek — stolpišč je bil dokaj bogato okrašen s plastiko — s prsi pa nasloni na zid. Pilou je bil tik poleg njega.
«Za menoj!» zašepče Nyctalope.
Bila sta pod desnim oknom. Hotela pa sta priti k srednjemu, kjer je Nyctalope poprej opazil ono svetlo špranjo med zastoroma. Plezanje tu gori ni bilo več tako opasno, ker so bili ob oknih mali stebri in kipci, podstavki, prizidki in vdolbine, kamor se je roka mogla opriti in noga opreti.
Ko pripleza Jean de Sainclair na prizidek srednjega okna, pogleda skozi špranjo. Pilou, ki stoji tik ob njem, začuje težak vzdih in vidi Sainclaira, kako krčevito atisne pesti in se s čelom, ustnicami in brado nasloni na steklo...
Pilou ni videl skozi špranjo, zato se odmakne nekoliko nazaj in se nagne postrani k oknu, da bi videl tudi on...
In kaj vidi! Krasno žensko, bel, oblečeno, obrnjeno proti oknu; roki ima sklenjene na prsih in iz oči, njenih krasnih oči, ji lijo solze in ji močijo žalostni obraz, in njena lica se blede, bela kakor zid...
(Dalje jutri.)

Kompletni letniki Uradnega lista se kupijo.
Ponudbe na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Obvestilo.
Podpisani naznanjam, da je moj dosednji družbenik izstopil ter bom svojo
železolivarno
vodil v istem obsegu dalje pod tvrdko
Anton Smole
Podsmreko, p. Dobrova pri Ljubljani

IVAN MASTNAK, Celje
Kralja Petra cesta 15
priporoča cenjenim odjemalcem svojo veliko zalogo deškega in angleškega blaga, debelo sukno za površnike, vsakovrstno sukno za moške in ženske obleke, barbant, cefir, belo platno in vse krojaške potrebšline. — Velika zaloga gotovih površnikov (Raglan, Schliefer, Statzer), gumijaste plašče, lepih modernih oblek za gospode in dečke po zelo nizkih cenah. — 3 m sukna in cela sprava samo Din 368. — V zalogi asnjate sukne.

Knjigovodja bilančnik
vsestransko izobražen, vešč tudi lesne stroke, izborni računar, deloval na vodilnih mestih starejša moč, energičen, trezen, zanesljiv in točen, išče mesta. Eventuelno tudi soudeležba z
Din 50.000.—
ali posojilo na sigurno mesto. Nastop takoj ali pozneje. Denar takoj na razpolago. Cenjene ponudbe pod „Seriozna solidnost“, na Aloma Company, Kongresni trg 3.

†
Avgust Mastnak, sodni oficial, in Urula Furman, posestnica v Konjicah, naznanjata vsem sorodnikom, znancom in prijateljem prežeto vest, da je iskreno ljubljena soproga, oziroma hči, gospa
Franja Mastnak, roj. Furman
v petek dne 26. oktobra 1923 ob 21. uri po daljši mučepolni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, v Mariboru preminila.
Truplo nepozabne pokojnice so prepeljali v Konjice, kjer se je vršil pogreb v ponedeljek dne 29. oktobra 1923 ob 11. uri dopoldne iz hiše žalosti v Konjicah št. 46 na pokopališče k Sv. Ani v Konjicah.
Sv. maša zadušnica bo darovana dne 30. oktobra ob 8. uri dopoldne v župni cerkvi v Konjicah.
V Mariboru — Konjice, dne 27. oktobra 1923.
Zalujoči ostali.

VABILO.
Cvetlični salon Viktor Korsika, Kongresni trg št. 3, vabi cenj. občinstvo, da si pred nakupom šopkov in vencev o priliki Vseh Svetih ogleda krasne cvetlice, šopke in nagrobne vence po jako zmernih cenah. — Prodajajo se tudi nagrobne svetiljke.
Za obilen poset se priporoča
Viktor Korsika.

INSERATE
za vse jugoslovanske in tujezemske časopise po originalnih cenah časopisnih uprav

TRGOVSKE ADRESE
natančno urejene po strokah, zajamčeno pravilne (tu- in inozemstva)

PLAKATIRANJE
v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in vseh ostalih kraljih Jugoslavije, dalje izveševanje lepakov po železniških postajah

oskrbi
točno in po solidnih cenah
Aloma Company
Centrala LJUBLJANA Kongresni trg 3
anončna in reklamna družba z o. z.
Podružnica BEOGRAD Vasiljeva ulica 21

Državni nameščenci
morajo poznati
Zakon o civilnih uradnikih in ostalih drž. uslužbencih.
(Službena pragmatika.)
Knjižico, ki velja s poštnino vred Din 8.75, razpošilja
Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik
„JUTRO“!

Dr. Démeter Bleiweis-Trsteniški
strokovni zdravnik za notranje bolezni in za bolezni v nosu in vratu
ordinira od 25. oktobra naprej redno
Kongresni trg 15, od 3. do 5. ure popoldne.

STENSKI ROLEDAR
za leto 1924
samo za preprodajalce
Delniška tiskarna
d. d. 5607
v Ljubljani.
Ažurira
Toni Jager-Cerne
Dvorni trg 1.

Išče se prazna mesečna soba
za shrambo pohištva.
Ponudbe pod „takoj“ na Aloma Company, anonč. družba, Ljubljani.

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje
ING.
RUDOLF PEČLIN.
Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in motorji; vse vrste atiskalnice; veletrgovina železa za stavbene in konstrukcijske svrha. Tovarna poljedelskih strojev, ličvarna za železo in kovine. Farš izdeluje vse predmete iz ličnega železa v vsaki množini in velikosti točno po modelih, armature iz medij, kovin za vsako potrebo...
MARIBOR
Trubarjeva ul. 4.
Telefon interurban 82.

200 do 300 delnic pivovarn Žalec - Laško se kupijo.
Ponudbe na: Emerik Kukec (prej Simon Kukec), Žalec št. 99, 5621

Javna zahvala.
Podpisana se najtopleje zahvaljujem rudniškemu in trbovelskemu prostovoljnemu gasilnemu društvu, orožništvu in osebnemu gg. Repiču in Deželaku kakor tudi vsem drugim za požrtvovalno pomoč o priliki požara, ki mi je uničil gospodarsko poslopje v vrednosti nad 1.000.000 kron, in za to, da so me s svojo neustrašenostjo obvarovali še večje nesreče. Zavezujem se darovati omenjenima društvoma gotov znesek v priznanje ter prosim gg. načelnika obeh društev, da se pri meni zglasita.
V Trbovljah, dne 27. oktobra 1923.
Neža Pravičič s. r.,
posestnica.

Kupimo Cognac-steklenic
vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrgovina žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej)

Mojim cenjenim odjemalcem je gotovo še v dobrem spominu
„Plemenita kosa“
katero so letošnjo sezijo dobili od mene. Vljudno naznanjam, da bom tudi prihodnjo sezijo oddajal „Plemenite kose“ v komisijo, ter prosim svoje cenjene odjemalce in druge interese, da mi takoj naznanijo približno množino in dolgot, koliko bi potrebovali, da bom mogel točno z vsako množino postreči. — Za kvaliteto kos se prevzame polna garancija in se vsaka kosa, ki bi ne odgovarjala zahtevam kmetovalca, zamenja za dobro. Priporočam se za obilen odjem
MIHAEL OMAHEN,
glavni zastopnik za Slovenijo,
Višnja gora.

Obratovodjo sprejme premogokop v Sloveniji.
Rudnik producira sedaj dnevno 10 do 20 ton premoga, a produkcija se da z razumnim strokovnim vodstvom znatno povečati. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po dogovoru. Stanovanje za samca ozir. za oženjenega na razpolago. Ponudbe z navedbo strokovne usposobljenosti, dosedanjega službovanja in zahtevo plače na anončno ekspedicijo Aloma Company v Ljubljani pod „Lepa bodočnost“.

Domače vesti

Železničarska pragmatika sankcijonirana. V nedeljo, na dan, ko se je v Beogradu vršil kongres narodnih železničarjev, ki je ostro protestiral proti nekvalitetni železničarski pragmatiki, je minister promet dr. Janković zakon predložil v sankcijo. Zakon je torej z 28. oktobrom sankcioniran.

Odhod delegacije naših žen v Bukarešto. V Bukarešti se vrši dne 2. novembra ustanovna skupščina "Ženske male antante", katere organizacije naloga bo, pospeševati feministični pokret v najširšem obsegu. Delegacija, v kateri so gospe Zlata Kovačevića, Leposlava Maksimović, Petkovićeva in Vera Albrehtova, odide v Bukarešto danes.

Svarilo. G. dr. Gorič, ta hip še vedno šef socijalne politike, se rad spisa v borbo na vsi strani. Do zdaj je bil bolj zanimal za predmete zapuščen pok. dr. Oražna, ki se danes ni izročena plemenitemu namenu, bil je bolj invalidi in stanovanjskim bedniki. Zlat je očividno prišel tako daleč, da se misli spustiti v neposreden boj z demokratsko stranko. Mi ta boj z mirno dušo sprejemamo. Začeli bomo z živsekcijo.

Komu je sokolski Tabor napotil? Maksimalno. Med najbolj vnetimi njegovimi nasprotniki so očete lazarieti, ki so že predlanskim protestirali in ki tudi sedaj nadaljujejo to svoje početje. Zlatu nedeljo je v cerkvi "Srca Jezusovega" takšen gospod s priznane oznaki, da dobi obiskovalci tega boječa brama neke listke, katere naj podpisajo in oddajo. Podpisu so za protest proti zgradbi sokolskega telovadšnice Sokola I. na Taboru! Ta zloraba priznane se je izvršila po ironiji usode na dan 28. oktobra, na peto obletnico prvobojenja. Na to nesramnost bomo odgovorili s primerno hvaležnostjo nampram dušnim pastirjem in s podvojeno agitacijo: Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

Promocija. Prošli petek je na dunajski univerzi promoviral za doktorja vsega stvarstva g. Jože Rant iz Godešča pri Škofji Loki.

Odvečnška vest. Pisarno pok. doktorja Vladimira Serneca v Mariboru je sporazumno z dediči prevzel odvetnik dr. Rihard Faninger, ki je tam otvoril svojo lastno odvečnško pisarno.

Smrtna kosa. V Podkrošču je umrl s soboto tovarniški uradnik, g. Maks Razinger. — V Konjicah je umrla gospe Franja Mastrak, roj. Furman. Blaga ima spomin. Prizadetim naše sožalje!

Davčni urad Ljubljana mesto. je prišel vsem zamudnikom, ki niso v določeni rokovi poravnali predpisanih davkov, dostavljati opozorilne položnice. Vsi davkoplačevalci se v lastnem interesu opozarjajo, da svojim obveznostim takoj take, ker bi sicer morali plačati razen 8 odstot. zamudnih obresti še 4 odstot. opominjalne, oziroma nadaljnje 4 odstotne rušne stroške.

Propagandna manifestacija mariborskih podjetnic CMD. zadnjo soboto je pokazala, da se tudi mariborsko občinstvo dviga iz letargije, v katero je zapadlo po prvratu v mnenju, da je delo samoprambe dovršeno. Narodni dom je bil tepet po dolgem času nabit poln. Prav srečna je bila ideja prirediteljev, da so nudili občinstvu prvovrsten koncert brez vlopinine in brez pobiranja. Glasbena Matica je postavila svoj mešani, Jadran svoj moški zbor. Glavni del zelo posrejenega koncerta pa je prevzel izvrsten ženski zbor Državnega ženskega učiteljskega. Naravnost ganljivo je bilo gledati, kako vneemo in navdušenjem se je poslavila naša mladina v službo za narodno stvar. Ni nam pač treba posebej naglašati, da je pela Matica dovršeno in du nas je navdušil moški zbor društva Jadran s svojimi himnami, s posebnim zadovoljenjem pa moramo pohvaliti ženski zbor naših bodočih učiteljic, ki je zapel 3 skladb umetniško tako dovršeno, da občinstvo kar ni hotelo prenehati s navdušenim ploskanjem. V odmoru je predsednik moške podjetnice g. ravnatelj Voglar v jedrnatem govoru naglašal, da je treba v narodu zopet poglobiti družbino delo, ker začenjajo Nemci zopet agitirati za svoje šole. Lastno šole moramo opremiti z vsem potrebnim, da ne bodo hoteli mladežni jemati otrok iz naših šol in jih pošiljati v kake nemške parafelke. Govornikove besede so zadele v živo, kar je kazalo navdušeno ploskanje njegovim besedam. Podružnicama, ki sta obhajali svoje jubileje na tako posređen način, moramo odkritosrečno čestitati, ker sta umeli brezovno navdušiti mnogobrojno občinstvo za novo delo v prid idejam naše šolske družbe, ki edina služi za razvoj našega kolstva.

Starinski slatniki in srebrniki. V Travniku v Bosni so našli v nedeljo, zapostveni pri kopanju nekega vodnjaka, na večjo množino zlatnikov in srebrnikov. Novci izvirajo večinoma iz 15. stoletja. Zanimivi zaklad je bil izžen beograjskem muzeju.

Zanimiva vlada. Albanija je sploh zanimiva država in zato ni nobeno čudo, ako ima tudi prav zanimivo, prav albansko vlado. Te dni je bila n. pr. soja ministrskega sveta v Tirani, ki je albanska prestolnica. Prišlo je do prepira med predsednikom vlade in ministrom vojne. Predsednik vlade je mesto argumentov potegnil revolver in ustrelil na ministra vojne, ki ga je tudi ranil na desni roki. V ministrskem svetu je nastala panika. ministri so se razbežali na vse strani

in takoj za naslednji dan je bil sklican velik shod, na katerem naj se sklene, da se zamenja predsednik vlade. Pravijo, da smatra opozicija za najpripravljenega kandidata za predsednika vlade nekega Mahmed Fuad pašo. Ta bo prihajal na sejo ministrskega sveta najbrže oborožen najmanj s kakim gorskim topom ali mitraljezom. Albanija je pač Albanijska.

Proučevanje potresnega terena v Dalmaciji. V Šibenik je prišel te dni profesor Mihajlovič, šef državnega seismografičnega zavoda v Beogradu, ki mu je poverjena naloga, da prouči terensko razmere v okolici Šibenika z ozirom na pogoste potrese v onih krajih.

Nekoliko podatkov o vojaški Evropi. Po najnovejši statistiki ima Francija pod orožjem 832.000 mož, Češkoslovaška 200 tisoč, Poljska 350.000, Jugoslavija 176 tisoč, Belgija 120.000, baltske države 60 tisoč in Nemčija 100.000 mož. Od vsakih 1000 prebivalcev jih je torej pod orožjem: v Franciji 21, v Belgiji 16, v Estoniji 16, v Jugoslaviji 15, na Poljskem 13, v Rumuniji 12, na Litavskem 12, v Nemčiji pa 2.

Na celjskem mestnem pokopališču je vojaška oblast osmislila in okrasila prav lično že popolnoma zanemarjene grobove v svetovni vojni padlih žrtveh. Pri tem je je podpirala tudi mestna občina. Popolnoma pozabljeni pa so zapadli vojaški grobovi na bolniškem pokopališču. Pričakovati je, da vojaška komanda tudi te grobove prevzame v svojo oskrbo.

Celjske knjigarne zadnji čas zelo pridno tekmujejo v tem, kdo bo izložil več nemških knjig po svojih izložbah. Jugoslovanski literaturi je odmerjen le prav skromen kotiček. Upošteva se naj mednarodnost lepih umetnosti, ne sme se pa to goditi na škodo domačih proizvođačev. To nam že vevla naša narodna čast, pa tudi spoštovanje do naših kulturnih delavcev.

Ich lahe auf den Balkan nach Maribor, tako je odgovoril baron Twickl nekemu sopotniku, ki ga je v vlakcu med Gradcem in Špiljem vprašal, kam gre. Značilnemu odgovoru je sledilo iz ust barona Twickla tako zabavljanje čez Jugoslavijo, da so se celo nemški sopotniki zgražali. Izrazil kot "Windische Baga", serbische Hunde, Sauland" itd. so kar mrgoleli. V Špilju je splošeno "jaks" izstopil ter je mahnil peš čez mejo, čes, da ga za par cigaret pusti straža čez mejo. Opozarjamo merodajne kroge, osobito pa še obmejno kontrolo na početje takih ljudi.

Carlueru dokazana krivda. Kemična analiza ledvic, vranice in malih možgan umrlega švicarskega trgovca Isellija je dognala, da je bil Iselli zastrupljen z arzenikom. Krivda francoskega kapitana Carliera, da je izvršil v Palace hotelu zločin umora nad svojim prijateljem, je torej stvarno dokazana.

Janec, glej na, moje "pohke" nese! je zaklical kovač Janec Zevnik iz Senčurja, ko je opazil v trgovini "Merkur" v Kranju, da mu je nekdo odnesel vences podkev iz trgovine, ko je on plačeval. Trgovski uslužbenec je odhitel za tatom J., katerega je kmalu dohitel. Uzmovši je bil obsojen na 14 dni strogega zapor.

"Odrešenik" v Bosni. V zadnjem času se v okolici Banjaluke potikal brez dela pustolovec Milan Babič. Obloke je imel raztrgano, lase dolge, brado razmršeno. V rokah je nosil evangelij in križ ter se izdal za proroka, katerega je sam Bog poslal z nebes. Ljudem je pridigal pokoro, krstil otroke in poročal zarotence. Po potrebi je tudi bral mašo v privatnih hišah. Vsled prijave duhovne oblasti je bil Babič kot razširjevalec krivih nauk aretiran.

Lovski blager. Iz Radeč pri Zidanem mostu nam poročajo: Med brakado, ki jo je priredilo lovsko društvo v nedeljo v Loki, so našli na divjega prašiča. Po osmem strelu je padel merjasec, ki je tehtal 108 kg. Zadržne strele je sprožil z uspehom član društva Franc Cesar.

Trgovci s pokvarjenimi klobasami. V Novem Sadu je nenadoma zbolelo okoli 15 oseb. Policijani zdravniški so konstatirali, da so zboleli vsi na zavživanju pokvarjenega mesa. Policija je kmalu zvedela, da so vsi oboleli jedli klobase, kupljene pri čevljarju Danilu Šiflerju. Ta je priznal, da ni izužen klobasar, ali ker od svoje obrti ni mogel izhajati, je izdeloval tudi klobase. Izročen je bil sodišču. Zdravniški pravijo, da je stanje 7 bolnikov brezupno. Drugi bodo okrevali.

Ignan bankir. Zagrebška policija je obsodila tamkajšnjega bankirja Julija Glucka na izgon iz Zagreba za dobo petih let zaradi nedopustnega kupčevanja z devizami in valutami.

Namesto zajen ustrelil lovec. V gozdu pri Hajbanovcu se je pripetila te dni ne navadna nesreča. Anton Matošević in Marijan Bošnjak sta navadno skupaj hodila na lov. Prošlo sredo pa je hotel Matošević svojega prijatelja prevariti in šel sam na lov. Ravnotako pa je storil tudi Bošnjak. Postavila sta se kakih sto korakov daleč narazen vsak v svojo jarku, ne da bi vedela drug za drugega. Nenadoma je šelšil Matošević, da je nekaj zašumelo v grmu; misleč, da je kak zajec v grmu, je pomeril in ustrelil. Zasilil se je pretresljiv krik. Ko je prišel Matošević bližje, je našel svojega prijatelja v zadnjih vzdihljajih. Krogla ga je zadela v glavo.

Krvava rušev. V Zrkovcih v mariborskem okraju sta prišla v soboto popoldne k upokojenemu učitelju Maku Zemljiču sodni sluga Ivan Zaulotnik in

posestnik Martin Kotnik, da bi mu zarubila pohištvo v smislu sodnega sklepa v korist Kotnikove hčerke, kateri dolguje Zemljič 8000 kron. Zemljič je rubežen tako razburila, da je potegnil revolver ter ustrelil Kotnika naravnost v srce. Kotnik se je mrtve zgrudil na tla. Zemljič je odšel nato proti Mariboru in vrgel revolver v Dravo. Še v soboto zvečer je bil v Mariboru aretiran in sodišču izročen.

Krvav šmarjetni sejem v Zagrebu. Pred sodbenim stolom v Zagrebu se je vršila zadnje tri dni prošlega tedna obravnava proti 26 let staremu krojaču Ivanu Lovreću, ki je v razburjenosti na letošnjem šmarjetnem sejmu v Zagrebu dve osebi ustrelil, tri pa težko ranil. — Lovreć je imel na sejnišču svoj čstant, kjer je prodajal svoje izdelke. Na šmarjetnem sejmu pa so si njegovi konkurenti prisvojili njegov čstant ter se mu rogali, ko je zahteval, naj spravijo svoje stvari z njegove stojalce. Lovreć se je silno razburil, potegnil iz žepa revolver ter začel streljati med ljudi. Obravnavi je prisostvovala velika množica radovednih Zagrebčanov. Sodišče je obtožena oprostil, ker je psihater izjavil, da je obtoženeec izvršil zločin v patološkem afektu. Občinstvo je oprostitlo razsodbo burno pozdravilo; državni pravdnik, ki je predlagal smrtno kazen, pa je prijavil ničnostno pritožbo.

Bres nadzorstva je pustila svojega triletnega otroka 20letna Kmetić Kristina, stanujoča na Dolgem polju v Celju. Med tem, ko je mati kuhala, je prišel otrok do potoka Kostrivnica ter utonil. Seže čez dva dni so ga našli in potegnili iz vode. Poleg nesreče je še okrožno sodišče v Celju naložilo materi 3 dni zapor.

Is blaznice je pobegnil Pavel Bernot, doma iz Pavlovič pri Kamniku.

Najden utopljenec. Dne 25. oktobra so našli ljudje v Muri pri Ižakovcih nepoznanega moškega utopljenca, ki se je nahajal v vodi kakih 8 do 10 dni. Utopljenec je star kakih 40 let, srednje močne postave, okroglega obraza, rjavih očel, črnih prištrikanih brk, kostanjevih las, pravilnega nosu in zdravih zob. Truplo je bilo popolnoma nago.

Misteriozno sločinstvo na Marjanu. Kakor smo že poročali, so našli prošli teden na Marjanu pri Splitu truplo umorjenega neznanega mladeniča. Umor še vedno ni pojasnjen in tudi identiteta umorjenca se doslej ni mogla ugotoviti. Zdi se, da je neznanec postal žrtev ljubosumnosti.

Tatvine v Ljubljani. V noči na 25. tega meseca je bila na tukajšnjem glavnem kolodvoru ukradena hlapcu Antonu Fišingerju zelena vozovna plahta, vredna 4500 K. — Na stavbi "Ljubljanskega dvora" je bila ukradena delavcu Antonu Jankoviču srebrna ura, vredna 1100 K. — Neki 20 do 25 leten neznanec je odpeljal Ladislavu Slatetu kolo z nahrbtnikom, polnim raznega duhana.

6000 kron je poveril Ivanki Ambrožičevi na Bledu Franc Osol iz Trbovelj, kateri prekučuje z jaci in nato neznan kam pobegnil.

Zahtevajte povsod našo domačo Kolinsko ciklorijo, izvrsten pridelatek za kavo. 224

CIRKUS EDDIE-POLO pride v Ljubljano v kino "Ideals". Predvajanje se prične dne 1. novembra.

Objave

× **Tvrška Herz & sin** v Karlsdorfu (Banat), tovarna za salame, mast, prekajenine in klobase je obhajala dne 27. oktobra 50-letnico svojega obstoja. Izdelki tvrške, posebno pa zimske salame, gnatna salama, mortadela, svinjaka mast ter raznovrstne slanine in prekajenine so najbolj poznane na tukajšnjem trgu in odličnega slovesa. Tudi v inozemstvu razpečava imenovana tvrška že nekaj desetletja svoje izdelke, o čemer pričča deset odlikovanj, ki si jih je pridobila na raznih svetovnih razstavah z ozirom na prvotnost in odličnost njenih proizvodov. Želimo tvrdki Herz & sin, tudi v bodoče mnogo sreče in obilo uspeha, priporočajo ju vsakomur.

× **Bosanske fine preproge** iz državne tkalnice šilima v Sarajevu. Orijentalni vzorci. Prodaja preprog in sprejemanje naročil v lokalni Uradu za pospeševanje obrti, Dunajska cesta 22 od ponedeljka do petka od 8. do 12. ure.

× **Društvo "Soča"** poziva svoje člane, da se v kolikor mogoče velikom številu udeležijo pogreba nenadoma umrlega zvestega člana pokojnega Jankota Zuljana, ki se bo vršil v torek dne 30. oktobra ob 2. uri popoldne izpred hiše žalosti Cesta na Rožnik št. 19 na pokopališču pri Sv. Križu. Preostali naše sožalje, pokojniku pa blag spomin.

× **Zgubili so se trije** belanci narodilni listi, izstavljeni od tvrške Zdržene mlekarne d. d. v Ljubljani. Narodilni listi so zaznamovani s tekočimi številkami 168, 167, 168 in se glase za 5.5 kubičnih metrov smrekovega lesa, oziroma za 1 kub. meter hrastovega lesa in za 1 kub. meter borovega lesa. Vse p. n. trgovce upljivo opozarjamo in prosimo, da na te narodilne listke ne izdajajo nobenega lesa.

POZOR! Stara, priznana solidna trgovina s oblekami J. MAČEK se je preselila na Aleksandrovo cesto 12 (bliža Pokojniškega zavoda), kjer prodaja še nadalje po znanih nizkih cenah.

Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

Gospodarsvo

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (29. t. m.) Pšenica: baška, 78 — 80 kg, 2 odst., 7 vagonov, 337,5 — 340; 79 — 80 kg, 2 odst., duplikat kasa, 1 vagon 335; 79 — 80 kg, 2 odst., duplikat kasa, Tisa, 10 vagonov 342. Oves: sremski, duplikat kasa, povpraševanje 220. Turšica: baška, 1 vagon 245; baška, januar, duplikat kasa, 5 vagonov 240; februar-marec, 25 odst 2 vagona 232,5, marec-april, duplikat kasa, 15 vagonov 237,5 — 262; marec-april, 100 odst. kasa, 8 vagonov 205 — 207,5; sremska nova, 10 vagonov 225. Fižol: beli, baški, 1 vagon 545. Moka: baza "0", 1 vagon 550; "6,5", za november-januar 30 odst. kasa, 5 vagonov 320. Otrubi: v jutlnih vrečah, 1 vagon 130; v papirnatih, ponudba 130. Tendence nespremenljive.

Zagrebška blagovna borza (29. t. m.) Pšenica: 80 kg, franko Gajdobra, denar 330. Turšica: franko baška postaja, denar 245, blago 255; franko vagon zagreb, blago 265. Oves: bosanski, rešetan, franko Banjaluka, denar 215, blago 220, zaključek 218,75; franko Ivanjska, denar 250, Moka: baza "0", baška, franko Zagreb, blago 530. Tendence nestalna.

Dunajski živilski sejem (29. t. m.) Goveda: Dogon 3625 glav; od tega iz Jugoslavije 1004. Notirajo za kg žive teže v tisočih aK: volli 10 — 16, bikli in krave 11 — 17,5, slaba živina 7,5 — 10.

Za olajšanje uvoza vina v Avstrijo. Na shodu JDS dne 28. oktobra v Ljubotomeru je bilo sprejeto vprašanje izvoza vina v Avstrijo, ki naj bi ga olajšala naša država, v kolikor se glede prometnih sredstev zlasti tovarnice tiče nje, v lastnem delokrogu, od Avstrije pa bi naj v trgovinskih pogajanjih zahtevala znižanje uvozne carine. G. Lovro Petrovar je poročal o korakih, ki so bili od strani strokovnih organizacij storjeni doslej v tem oziru, da se napoti naša delegacija, ki se bo pogajala z Avstrijo zaradi trgovske pogodbe, da čim najodločnejše zahteva od Avstrije znižanje carine za naša vina, ako hoče še nadalje uživati možnost uvoza mnogobrojnih industrijskih izdelkov v naše kraje. Shod se je soglasno izjavil za to, da se store še posebni koraki za osiguranje čim največjega izvoza vina, kar posebno zanima vso severno Slovenijo.

Za osredotočenje jadranskega prometa preko Bakra. Te dni se je vršila v Bakru velika skupščina mešč. in gospodarskih krogov, ki se je bavila z vprašanjem saniranja ekonomskih odnosov med Bakrom in Sušakom, ki se oba ptegujeta za osredotočenje jadranskega prometa. Vsi govorniki so naglašali, da je v interesu države same, da uredi to vprašanje v korist Bakra, ker bi se v nasprotnem slučaju vsled neposrednega sosedstva Sušaka z Italijo razvilo hitopustvo na debelo, s čemer bi bila naša trgovina močno oškodovana. Končno je bila sprejeta spomenica, ki opozarja vlado, da je v interesu saniranja gospodarskih prilik med Bakrom in Sušakom neobhodno potrebno, da se uredi osredotočenje trgovskega prometa preko Bakra.

V trgovinski register so se vpisale nastopne tvrdke: "Instalacija", d. z. o. z. v Celju; Karol Jezernik in drug, podjetje za izdelovanje cementnega blaga v Celju; Jugoslovensko - češka tovarnica bombajskih tkanin v Kranju; Brata Lajovic, tovarna pletenih in trikotnih v Litiji; Mehanična crpna, terlnica lanu in konople ter predilnica, Anton Sinkovec, d. d. na Grosupljem s sedežem v Ljubljani; "Realia", oblastveno koncesionirani realitetni informativni, evidenčni zastopstveni in posredovalni zavod, d. z. o. z. v Ljubljani.

Nova tovarnica za železno drobnino. Z Jesenjo nam pišejo: Znani podjetni trgovec A. Tršan bo v kratkem otvoril svojo na novo zgrajeno tovarno za železno drobnino. S tem bo g. Tršan znatno povzdignil našo domačo industrijo ter nas rešil tujece v mnogo slabših proizvodih. G. Tršan je opremlil tovarno z najmodernejšimi stroji na električni pogon. Izdeloval bo vse vrste železnih postelj in drugo sobno opremo iz železa, nadalje vse vrste železnih peči, žebličke za ertanje (Reisnigel), sponke za papir, rindice ter ključke za čevlje in razno drugo drobnoraj. V tovarni se nahaja tudi zavod za galvaniziranje.

Carinski dohodki glavnih carinarne znašajo v prvih 10 dneh oktobra 59.806.757 Din.

Nova tovarnica tkanine. Po odobrenju ministrstva za trgovino in industrijo se je osnovala v Paradižu Prva srpska fabrika finih vunenih tkanin d. d. Osnovalna glavnica znaša 5 milijonov Din.

Nova muslimanska banka se namestila osnovati v početku novembra v Sarajevu. Akcijo za osnovanje te banke je započela Jugoslovenska muslimanska organizacija.

Produkcija olja v naši državi bo znašala letos po podatkih ministrstva za trgovino in industrijo okrog 40.000 kg. Cene olja naraščajo in se trči opij sedaj po okrog 800 do 900 Din za kg.

Jugoslovanski Vinogradar i Vočar. Prilimi smo 16. broj ove dobro uređivane stručne smotre sa slijedećim sadržajem: Pozle svim jugoslavenskim vino-

gradarima. — Što je epont? — Kopanje vinograda plugom. — O berbi. — Tko najviše škodi vinogradu i vočaru kao producentu naravnih naphaka. — Naša šljivica. — Uvoz i izvoz. — Na dalje donosi razne vijesti sa domaćeg i stranog tržišta. — Iz književnosti itd. — Pretplata iznosi na godinu 50 Din, na kraće vrijeme razmjerno, a šalje se na: Uprava "Jugoslav. Vinogradar i Vočar", Zagreb, Petrinjska ul. 28.

Likvidacija Italijanske eskomptne banke (Banca Italiana di Sconto). Iz Rimu poročajo: Neki dekret od 19. oktobra pozivlja upnike omenjenega denarnega zavoda, ki se nahaja v likvidaciji, da do vključno 29. decembra 1923. predložijo centralni direkciji v Rimu svoje prošnje za pripustitev dotičnih terjatev k konkurznemu postopanju.

Italijansko gospodarsko prodiranje v Severno Evropo. V Milanu se je osnovala nedavno družba pod firmo Società commissionaria Esportazione - Importazione Nord Europa. Namen družbe je pospeševanje italijanske trgovine z Švedsko, Norveško, Letonsko, Estonsko, Finsko, Litavsko in z ruskimi kraji okrog Petrograda in Moskve. Italijanska vlada to družbo izdatno podpira.

Izvrstna letina sladkorne pese v Bolgarski. Po vestih iz Sofije se je letos v Bolgarski pridelalo izredno mnogo sladkorne pese, ki je dobre kakovosti. Pridelatek je baje trikrat večji nego lani. Pet velikih bolgarskih sladkornih rafinerij je proizvelo doslej letno povprečno 14.000 ton, došim se letos računa na 40.000 ton sladkorja. Ker je za domači konzum potrebno okrog 30.000 ton sladkorja, bi po tem računu mogla Bolgarska izvoziti 10.000 ton.

Popolnoma prost sladkorni promet v Madžarski. Iz Budimpešte poročajo: Vlada se je odločila za popolnoma prost promet s sladkorjem. Producenti so dolžni, domače cene prilagoditi izozemski pariteti, torej češkoslovaškim cenam. Sedaj so cene sladkorja na Madžarskem za okrog 200 mK pri kg višje, nego so v Češkoslovaški.

Snovanje podružnic Krupovih tvornic v Rumuniji. V Arad je prišel zastopnik Krupovih tvornic iz Esena ter se začel pogajati glede ustanovitve podružnic teh tvornic v Temišvaru ali Aradu. Nova tvornica bi izdelovala le produkte, ki se v Rumuniji ne izdelujejo

Domače borze

29. oktobra:

ZAGREB. Na tržišču z efekti se je nadaljevala baisse. Od bančnih papirjev skoraj vsi nazadovani. V arbitražnih papirjih je nastopalo pobožljanje. Na tržišču z devizami so bili tečaji znatno nižji nego v petek. Vendar je splošna vlada hause, ki pa je kasneje popustila ter se je ponujalo dovolj blaga. Tečaji so nekaj oslabei. Promet je bil srednji. Dinarska zunanji tržbišč zopet čvrsti. Notirale so devize: Amsterdam 3260 do 3300, Dunaj 0.1175 do 0.119, Bruselj 0 do 440, Budimpešta 0.40 do 0.48, Bukarešta 39 do 41, Italija izplačilo 378 do 380, London izplačilo 378 do 380, New-York ček 83.75 do 84.5, Pariz 495 do 500, Praga 248 do 249, Sofija 0 do 80, Svica 1502.5 do 1510, Varšava 0.03 do 0.035; valute: madžarske krone 0 do 0.35; efekti: Hrvatska eskomptna 156 do 160, Kreditna Zagreb 150 do 152.5, Hipotekarna 104 do 106, Jugoslovanska 154 do 155, Ljubljanska kreditna 207 do 215, Pražstedična 990 do 1015, Eksploatacija 215 do 225, Sečerna Osijek 2275 do 2320, Narodna šumska 162 do 163, Gutmann 1685 do 1690, Trbovlje 880 do 900, Union 1050 do 1075, 7 odstot. investicijsko 0 do 68.

BEograd. Tendence nestalna. Poslovalo se je pod cur. par. Blaga je bilo dovolj in je povpraševanje krito. Notirale so devize: Amsterdam 3320 do 3390, Dunaj 0.1175 do 0.11825, Bukarešta 40 do 41.5, Zeneva 1510 do 1512.5, London 382 do 383.5, New-York 85 do 85.25, Pariz 497 do 500, Praga 248.78 do 249; valute: leji 40 do 41, francoski franki 502 do 508.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in Izdajatelj Konzorcij "Jutra". Odgovorni urednik Pr. Brozovič.

Poslano.*

Pozivljam gospoda Draščeka, gostilničarja in posestnika Bohoričeva ul. 9 na podlo izzivanje proti pričami, meni radi Maribora. Sem pripravljen vsaki čas odgovoriti.

Emil Franzot.

Za vsebino uredništvo ni odgovorno.

Najboljši premog, drva in oglje kupite najceneje pri 133 Družbi ILIRIJA, Ljubljana. Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Ali ste že poslali na-ročnino za „Jutro“?

Samo "RIKADONT" zobna pasta Vas more popolnoma zadovoljiti!

Mali oglasi

stanje s državnim davkom na literatno vred do 20 besedi Din 5.—, vsaka nadalje beseda 50 per ved. — Plača se vedno sprejeto (lahko tudi v znakih). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložena znanost za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe (dobe)

Za takojšnji nastop

rabim 8-10 dobro izurjenih pomočnikov za poljsko. Plača po dogovoru. Brana in stanovanje v hiši. — Franc Rožanec, Predvor nad Krasno, 13527

2 čevljarska pomočnika

se sprejmeta takoj za fina modna in ženska eksportna dela. — Plača po dogovoru, hrana in stanovanje v hiši. — Negro Alojzij, Ljubno pri Podartu, Gorenjsko, 13551

Dva stolarja

mod tema predelavca, mlarskega pomočnika, ter 1 strugarja, sprejme: Stolarja in strugarja v Sodražici, 13580

I. žagar za venecijanko

stalna služba, plača po dogovoru. Hrana in stanovanje na posesti. — Sprejme se tudi oženjen, kateri se preseli v stanovanje. Samo reši in zagnati osebno ali pismeno pri Franc Kunster, parna žaga in mizarstvo v Litiji, 13519

Več čevljarskih pomočnikov

in enega strojarja, sprejme: Stolarja in strugarja v Sodražici, 13580

Okrajni zastopnik

sprejemam v agenciji, se 1855 za takojšnji nastop. Vpokojevalci imajo prednost. Sprejme se tudi prevzemni mehanik na popravilo strojev. — Ponudbe pod "Zastopnik" ali "Mehanik" na upravo "Jutra", 13595

Frizerko

perfektno v enduliranju in umikanju, vseh lasnih pripravkih, se sprejme. Plača mesečno 1000-1200 K. Stanovanje in cela okraja. — Nastop takoj, ali po dogovoru. Franjo Supljanec, Vitrovnica, 13547

V trgovino

s mehanizmom sprejemam zdravega dekca z boljšo folijsko izobrazbo trdnika Franjo Žagar v Oplotnici pri Konežah, 13529

Šivilja na dom

za fine toaletne, se sprejme. Naslov pove uprava "Jutra", 13597

Pošteno dekle z 2 leti

stara do 22 let, se sprejme za lahko hišno delo. Nastop takoj, plača po dogovoru. — Naslov pove uprava "Jutra", 13598

Fina kuharica

z lastnim stanovanjem, se 1855 proti dobri plači. Naslov pove uprava "Jutra", 13594

Strežnik

griden, vreden, zanesljiv in znan, se sprejme s 2. novembra t. l. v zdravilišče Golnik. Pismene ponudbe sprejemajo se poštami na upravo: Poštovalstvo dr. zdravilišča Golnik p. Trzin, 13528

Službe (iščejo)

Lesni manipulanti

za takojšnji nastop, z večletno prakso pri lesni manipulaciji in dobrih priporočilih, prejemajo tudi poslovanje parnih žag in skladišča. — Ponudbe pod "Zvesti" na upravo "Jutra", 13409

Kuharica

(gospa), 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

Gospodična

zmožna popolnoma lepe stroje in drugih hišnih del, 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

Trgovski pomočnik

odlojen prodajalec, vedno slovenskega, hrvaškega in nemškega, želi menjati službo. Cenjene ponudbe na upravo "Jutra" pod "Vztrajen 6000", 13414

14letna deklica

brez staršev, z dečkom, želi vzpostaviti v trgovino kot vajenka. Dopise je poslati na upravo "Jutra" pod šifro "Siroti", 13597

Mlad trgovski pomočnik

vedo želimo in specializirane stroje, 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

Primorski begunc

italijanski-slovenski korendent, z znanjem nemške, slovenske, več knjigovodstva, v pisarniško in spedijsko stroko spajajoča dela, 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

Prodaja

Velik ograjen kurnik

lahko in nov koselec, sani, mlinski za šrotanje, železna peč, velika pasja utra, se prodaja. Naslov pove uprava "Jutra", 13594

Spalna oprava

masivna, hrastova, kompletna s posteljo, se nora, nerabljena, se ceno prodaja. Ogleda se v št. Vidu nad Ljubljano št. 77, 13542

Nagrobne svetilke

ugodno kupite pri O. Zajec, Florijanska ulica 23, 13512

Trboveljski premog

v vsaki množini, dobavlja Iv. Treč (za Novim svetom) št. 6, 13535

Čreva.

V zalogi imam vse vrste čreva najnižje dnevni cen. — Edino domače podjetje v Sloveniji-Ljubljana. Se priporočam vsem mesarjem in gostilničarjem. Franc Zupan, črevar, Mestna klavnica, 12458

Najmodernejši skobelnik

(Dihlenhebel) 600/600, popolnoma nov, stroj za razpiranje, 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

Lepa namizna jabolka

prodaja vsako množino in po najnižjih cenah "Fructus" družba s o. z., Ljubljana, Taber 2, 13502

PERJE

od kokoši, puranov, gos, rac se dobi vsako množino iz prve roke pri E. VAJDA izvoz perutnine, Cakovec, Modjimurje (Jugoslavija). Telefon 59, 4, 3.

Skoro nov divan

s preprogo, se prodaja. Kje, pore uprava "Jutra", 13402

Veliko denarja

si prihranite, ako kupite ali naredite po konkurenčnih cenah prve vrste čreva za svinjo pri F. Zupan, črevar, Mestna klavnica, 12458

Krasno lovsko zbirko

z 10 pari srnjakovih in 20 parov gamovskih rogov, prodam. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Ugodna cena", 13426

Lokomobila

vroča, parna, 50-70 konjskih sil, 13 atmosfer, 18 m dimnik, v skoro novem stanju, izdelak Augsburg-nirneškega tvornice strojev, se prodaja zelo poceni pri Aleksandru Fela, Graz, Wickenburggasse 38, 13571

Parna sesalica

Worthingtonova, za 152 litrov na sekundo, 30 HP parna lokomobila 40/50/60, izdelak Wolf, vabljena, skoraj nova, pri Aleksandru Fela, Graz, Wickenburggasse 38, 13569

Dynamo

7 in pol HP, kompletno, s premikanjem, akumulacij, s krmiljenjem, rabljen, v popolnoma dobrem stanju, kakor tudi mila, izdelak Gieseler, izdelja 100 kg, se prav poceni prodaja pri Aleksandru Fela, Graz, Wickenburggasse 38, 13568

Lepa jedilnica

se prodaja radi pomanjkanja prostora po zelo nizki ceni. Naslov pove uprava "Jutra", 13594

14letna deklica

brez staršev, z dečkom, želi vzpostaviti v trgovino kot vajenka. Dopise je poslati na upravo "Jutra" pod šifro "Siroti", 13597

Mlad trgovski pomočnik

vedo želimo in specializirane stroje, 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

14letna deklica

brez staršev, z dečkom, želi vzpostaviti v trgovino kot vajenka. Dopise je poslati na upravo "Jutra" pod šifro "Siroti", 13597

Večjo množino delnic

"Vinarije", delniške družbe vinogradnikov v Trzinu po 150 Din komad. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Vinarija", 13610

Suhih bukovih drv

se prodaja večja množina. — Ponudbe je poslati na upr. "Jutra" pod "Drva 1887", 13612

Več vagonov

nemškega smrekovega tubja, se takoj prodaja. Ponudbe je poslati na upravo "Jutra" pod "Subo tubja", 13613

Kopalna banja

dobre ohranjena, se ugodno prodaja. Ogleda se na Poljanški cesti št. 19, 13614

Moško kolo

dobre ohranjeno, se prodaja. Naslov pove uprava "Jutra", 13615

Kupim

Pozor!

kupujem stare oblike, kerije, polstare št. — Fridem tudi na dom. Martin Drame, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 29, 13535

Dobro ohr. štedilnik

se kupi. Ponudbe se prosil na upravo "Jutra" pod šifro "štedilnik", 13480

Stare preproge

(Perser), arabiske, briljantne, porcelan, samo iz prave robe, kupujem. Prekupovalci izključeni. Tajnost najamčena. Cenj. ponudbe je poslati pod šifro "Porcelan" na upravo "Jutra", 13456

Knjige

leposlovne in znanstvene vsebine, v vseh jezikih, kupuje po najnižjih cenah "Ljudska knjižnica" v Mariboru, Narodni dom, 13444

Polhovne kože

in vse druge kože divjačine, kupuje skoraj vsa leta trgovina usnja D. Zdravšč, Ljubljana, Sv. Florijana ulica 9, 175

Bukovih hlodov

brez grč v prometu od 25 do 35 cm, dolžnost od 2 m naprej, kupim večje partije. — Droga iz krasnjanskega lesa. — Droga iz mehkega lesa. — 9-15 m dolge, na tankem koncu ne širijo 12 cm, kupim. Cenjene ponudbe s napredno ceno franko vagon na trdnico P. Higerperger v Celju, Gregorčičeva ulica 3, 13544

Železno zobno kolo

z lesenimi zobmi, dobro ohranjeno, 1500-1800 mm, 4-6 krat prestavno svedrino 115 mm, kompletno s malim zobnim kolesom, kupim. Ponudbe na Miklavžina, Braslovce, 13551

Vinske sode

od 50-150 l, dobrega duha, rabljene, kupim. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Kopalnica, Jesenice št. 30, 13540

Kupim delnice

Slovenske trgovske delniške družbe, d. d., Ljubljana. Obvestje poslati na upr. "Jutra" pod šifro "Trgovska delniška", 13621

Več vagonov

zdravila, lepega in čistega korenja, beloga, rumenega in rdečega, kupim. Tudi nekaj vagonov letinskih lepih orehov. Prosim za ponudbe s ceno franko postaja, na upravo "Jutra" pod šifro "Korenje-orehi", 13522

Vsako množino orehov

(s.e.d.) letinskega pridelka, kupim. Cenj. ponudbe s navedbo cene franko postaja na upravo "Jutra" pod "Prima blago", 13543

Krompirja, repe, korenja

več vagonov, po ugodni ceni napredno. Poizve se pri M. Stelivag, Brilj, Novo mesto, 13616

Mesarija in klavnica

se dasta pod ugodnimi pogoji v našem. Naslov pove: VI. Skrbnišek, Jarmina, St. Viktor, D. Pankar, 13537

Deklici ali vdovi

se dasta postojna račun. — Naslov pove uprava "Jutra", 13525

Manjšo trgovino

ali gostilno hčem v najem. Ponudbe pod "Trgovina" na upravo "Jutra", 13607

Mesarija in klavnica

se dasta pod ugodnimi pogoji v našem. Naslov pove: VI. Skrbnišek, Jarmina, St. Viktor, D. Pankar, 13537

Nepremičnine

Hiša na prodaj

prilagojena za vinsko trgovino, s 12 sobami, gostilno, vrtom, velikim, novozidanim bledom, prostornim za šest parov konj, svinjskim bledom, kozolcem, krasno vodno mlinico, velikim mlinom in 9000 m² najlepšega stavbenega prostora, prodam. Posetovalec tik glavne ceste, oddaljeno 10 minut od postaje, 10 minut od rudiškega. Posetovalec je v najboljšem stanju, krito z opeko, pripravno za vsako obrt in se prodaja skupno ali na drobno razdeljeno. Pojanila daje Ivan Izo, Zagorje ob Savi, 13585

Krasna hiša

z lepim vrtom in sadnikom, na periferiji Maribora, se ceno prodaja. Več pove Feliks Borušak, Trbovlje II, 13497

Enodružinska hiša

s 1000 m² vrta ob Dunajski cesti, 15 minut od Ljubljane, se prodaja. Naslov pove upr. "Jutra", 13606

Posestvo

s 25 parcelami prodam, travnikov in njiv, krasno radi družinskih razmer. V hiši so 4 sobe, mesarija, sušilnica za meso s hitrim sušenjem, pripravno za izdelovanje klobas, kleti in ledenika, klavnična, hlev in skednja ter tabanica za živino. Je edina mesarija v občini ter dobro ideo. Fran Petek, Stara cerkev pri Kotevju, 13691

Hišo z vrtom

prodam v Sevnici, zraven 2 hiši s celim gospodarskim poslopjem, s mesarijo in prekalvarnico, s vsemi stroji. Zraven spada lepa hleva in polje. Vse stoji ob glavni cesti v Sevnici. Proda se radi selitve v Zagreb. Poizve se pri G. Parjavč, mesar v Sevnici ob Savi, 13532

Malo enodružinsko vilo

s prostim stanovanjem, kupim ali vzamem v najem. — Prekupovalci izključeni. Ponudbe je poslati pod "Enodružinska vila" na upravo "Jutra", 13458

Akademikarka

daje instrukcije nižješolski ali nižješolski. Cenjene dopise je poslati na upravo "Jutra" pod šifro "Akademikarka", 13337

Rezanje drv

s motorne žage. — Ludovik Iličič na Priškovcu, Vojaška ulica, 12664

Modistka

Z. Gorjanc & Co., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27, poleg hotela "Tratinke" sprejema vsakovrstna popravila barba nastih in filis klobukov. — Postrežba točna, 11146

Podplate prihranite

ako jih namazate s specialnim sredstvom "Borsin", ki je jako poceni! Trgovci popust! Narodila je naslovila: Jakob Dolničar, Podsmreka 25, p. Brezovica pri Ljubljani, 13505

Simon Klmanek

Ljubljana, Sehnburgova ul. 6 izdeluje oblike po meri in najnovijem kroju. Jamčim za najsodobnejšo izdelavo. V zalogi angleško in češko blago, 214

Silke za legitimacije

kakor tudi vsa druga strokovna dela prevzema in izdeluje nabiratelj fotograf Hugon Hibber, Ljubljana, Valvazorjev trg 7, nasproti Krizanske cerkve, 229

Rabljene britvice

"Gillette", "Mam" in velike, se sprejemajo v električno brušenje v drogeriji Anton K n a n, Ljubljana, Zidovska ulica 1, 216

30 % provizije

onamu, ki vrazne v komisijo znamke in paketi in nalogi, 1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

V svrhu dopisovanja

1855 mesta k boljši rodbini. Vajena je tudi drugih hišnih opravil. — Naslov pove uprava "Jutra", 13523

Samostojna gospa

s pokojnino, želi enako gospo za skupno življenje. Dopise na upravo "Jutra" pod šifro "Nemška gospa", 13630

Tom!

Najbrž ne bo mogode po Tvoji želji. Bodi pripravljen nekaj dni prej! Zdrav, srečen! 13605

Ženitve

Resnega znanja želi gospodična s milijonskim premoženjem in dobrih kakovostno obrtjo, s gospodom od 38 do 44 let starim, v svrhu ženitve. Pogoj: vsakok postava, blago srce in primerno premoženje. — Trgovsko naborniki imajo prednost. — Reane ponudbe s sliko in naslovom je poslati na upr. "Jutra" pod "Srečna jesen", 13601

Trgovec

s dobro vpeljano trgovino, mlad in agil, precej dobro situiran, želi resnega znanja s tropsko, marljivo, značilno in simpatično gospodino, lepo postavo, ki ima voljo do trgovine. Prednost trgovsko naborniki imajo prednost. — Cenjene ponudbe s sliko in naslovom je poslati na upr. "Jutra" pod "Srečna jesen", 13601

Stalna sreča!

Invalida s trgovsko koncepto, se želi seznaniti v svrhu ženitve s gospodično ali vdovo, katere bi imela potrebni kapital za uspešnejšo trgovino. Dopise s sliko se naproša poslati na upravo "Jutra" pod "Stalna sreča 618", 13700

Kapital

25 do 50 tisoč dinarjev, potrebujem za 4-6 tednov. — Dam provizorno poročilo in polno varnost in plačam visoke obresti. Ponudbe prosim pod "Trgovci" na upravo "Jutra", 13664

Katera dama

pramoknejša, bi pomagala iz trenutne denarne krize proti skupni 50letnemu vživu. — Uradni trg, stroje s 5-10 tisoč Din ter s tem do se lahko eksistence! Diskretnost najamčena. Številni ni izključena. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Človekoljubje", 13700

Krasno posestvo

obstoječa in enonadstropna hiša s 12 sobami, gostilno, vrtom, velikim, novozidanim bledom, prostornim za šest parov konj, svinjskim bledom, kozolcem, krasno vodno mlinico, velikim mlinom in 9000 m² najlepšega stavbenega prostora, prodam. Posetovalec tik glavne ceste, oddaljeno 10 minut od postaje, 10 minut od rudiškega. Posetovalec je v najboljšem stanju, krito z opeko, pripravno za vsako obrt in se prodaja skupno ali na drobno razdeljeno. Pojanila daje Ivan Izo, Zagorje ob Savi, 13585

Enonadstropna hiša

s vrtom in lokalom na glavni trgu tik farni cerkve, za vsako obrt, v industrijskem kraju pri železnici, se za 160.000 Din prodaja. — Naslov pove upr. "Jutra", 13594

Njivo, travnik

ali drugo zemljo v Ljubljani ali okolici vsamem v našem ali kupim. Pisma pod šifro "Agro" na upravo "Jutra", 13637

Hotel

moderno zidan, s velikimi gospodarskimi poslopji, je na Gorenjskem skupno s inventarjem napredno. Vprašanja pod "Lestovščice" na upravo "Jutra", 13591

Malo enodružinsko vilo

s prostim stanovanjem, kupim ali vzamem v najem. — Prekupovalci izključeni. Ponudbe je poslati pod "Enodružinska vila" na upravo "Jutra", 13458

Akademikarka

daje instrukcije nižješolski ali nižješolski. Cenjene dopise je poslati na upravo "Jutra" pod šifro "Akademikarka", 13337

Rezanje drv

s motorne žage. — Ludovik Iličič na Priškovcu, Vojaška ulica, 12664

Modistka

Z. Gorjanc & Co., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27, poleg hotela "Tratinke" sprejema vsakovrstna popravila barba nastih in filis klobukov. — Postrežba točna, 11146

Podplate prihranite

ako jih namazate s specialnim sredstvom "Borsin", ki je jako poceni! Trgovci popust! Narodila je naslovila: Jakob Dolničar, Podsmreka 25, p. Brezovica pri Ljubljani, 13505

Simon Klmanek